

ὁ ὄποιος, κινούμενος ἀπό τό ἄπειρό του ἔλεος καί θέλοντας νά σώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία, προσέλαβε ἀπό τήν ὀλοκάθαρη φύση της, τό ξένο πρὸς τή θεότητα στοιχείο, τήν ἀνθρώπινη φύση τοῦ.

Β) ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ

ΣΤΑΣΙΣ Α΄

Προοίμιον Α΄ Οἴκου

«Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη, εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τό Χαῖρε (ἐκ γ΄)· καί σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ σωματούμενόν σε θεωρῶν, Κύριε, ἐξίστατο καί ἴστατο κραυγάζων πρὸς αὐτήν τοιαῦτα».

Ἄγγελος πρωτοστάτης στάλθηκε ἀπό τόν οὐρανόν γιά νά πει τό, χαῖρε, στή Θεοτόκο. Καί μαζί μέ τήν ἀσώματή του φωνή, βλέποντάς σε νά παίρνεις σῶμα (νά γίνεσαι ἄνθρωπος), ἐκπλήσσετο καί στεκόταν, φωνάζοντας πρὸς αὐτήν τοιαῦτα.

Τό προοίμιο ἀναφέρεται στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου⁹⁶. Ὁ Θεός ἔστειλε τόν πρῶτο του ἄγγελο (Γαβριήλ) στή Ναζαρέτ, ὅπου ἦταν ἡ Μαρία, κόρη ἀγνή, θυγατέρα τοῦ Ἰωακείμ καί τῆς Ἄννας, γιά νά τή χαιρετίσει, νά τῆς δώσει τήν εὐχάριστη ἀγγελία ὅτι αὐτή θά γινόταν ἡ Μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄγγελοι εἶναι πνεύματα λειτουργικά, ταγμένα στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ⁹⁷. Εἶναι ὄντα πνευματικά καί ἀσώματα, ἔξω ἀπό κάθε ὕλική ἐπιθυμία καί ἀνάγκη⁹⁸. Εἶναι πλάσματα τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ μηδενός. Ὁ Θεός θέλησε νά τά δημιουργήσει. Πλάστηκαν λογικά καί ἐλεύθερα. Οἱ ἀγαθοί ἄγγελοι (διότι ὑπάρχουν καί κακοί, τά ἀποστατικά πνεύματα τῆς πονηρίας πού ἀντιμάχονται τό Θεό) ἔχουν σάν κύριο ἔργο τους νά δοξολογοῦν τό πανάγιον Ὄνομα

96. Λουκ. 1. 26 ἐξ.

97. Ἐβρ. 1, 14.

98. Εἶναι ὁμοίως ἀπαλλαγμένα καί ἀπό τό γάμο καί τή συνειμμένη διαιώνιση τοῦ εἶδους τους. Ματθ. 22, 30.

τοῦ Πλάστη τους, τή δόξα καί τήν ἀγαθότητά του. Παράλληλα εἶναι ὑπηρετές τοῦ θείου θελήματος, τό ὅποιο ἐκτελοῦν τάχιστα κινούμενοι μέ ἀστραπιαία ταχύτητα, διότι, ὡς ὄντα πνευματικά, δέν ἐμποδίζονται ἀπό τήν ὕλη στίς μετακινήσεις τους.

Ὁ Γαβριήλ, μιλώντας ἀνθρώπινα, εἶπε τό χαῖρε στήν Παρθένο· ταραχτήκε ὁμως ἡ ἀγγελική φύση του, γιατί ἔβλεπε πράγματα περίεργα καί ἀκατανόητα. Μέ τόν ἀσώματο χαιρετισμό του, ἔβλεπε τόν Κύριο καί Θεό του, τό ἀπόλυτο καί κυριαρχικό πνεῦμα, τόν ἀχώρητο Πλάστη του, νά σωματοῦται, νά παίρνει δηλαδή στή νοερά φύση του τό ἀλλότριο ὕλικό στοιχείο, νά σαρκουῖται, νά γίνεται ἀνθρωπος, νά μπαίνει στά μέτρα τῆς κτιστῆς φύσεως. Ἐξίστατο δέ γι' αὐτό πού ἔβλεπε καί δέν μποροῦσε νά κατανοήσει ἡ ἅγια φύση του τό πρωτοφανές καί πρωτόγνωρο γεγονός. Καί μή μπορώντας τίποτε ἄλλο νά κάνει ξέσπασε σέ θαυμασμό, χαιρετίζοντας τά μεγαλεῖα τῆς ἄσπιλης καί ταπεινῆς Κόρης.

Οἱ χαιρετισμοί τοῦ Α' Οἴκου

«Χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρά ἐκλάμπει· χαῖρε δι' ἧς ἡ ἀρά ἐκλείπει».

Χαῖρε σύ, ἀπό τήν ὁποῖαν θά ἐκλάμπει ἡ χαρά, χαῖρε σύ, διά τῆς ὁποίας θά ἐκλείπει ἡ ἀρά.

Στό χαιρετισμό αὐτό, γίνεται ἀπό τόν στιχουργό ἕνας ὠραῖος ἀντιθετικός παραλληλισμός. Παραλληλιζέται ἡ χαρά τῆς Παναγίας μέ τήν ἀρά τῆς Εὔας. Ἡ Εὔα μέ τήν ἀλόγιστη παρακοή της, πῆρε κατάρα ἀπό τόν Θεό, νά εἶναι ἡ ζωῆ της ζυμωμένη μέ κακοπάθεια καί λύπες⁹⁹, πράγμα πού με-

99. Γεν. 3, 16: «Πληθύνων πληθυνῶ τάς λύπας σου καί τόν στεναγμόν σου, ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα».

ταβίβασε σέ ὄλους ὄσους ἔμελλαν νά γεννηθοῦν ἀπό τή μήτρα της. Ἔβαλε τόν κόσμο σέ ἕνα δρόμο μεγάλης συμφορᾶς καί πνευματικῆς κακώσεως, στή σκοτεινή χώρα τοῦ πνευματικοῦ θανάτου. Ἡ Μαρία, ἀντίθετα, μέ τήν ὑπακοή της στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀπάλλαξε τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τή βαρειά αὐτή κληρονομιά τῆς Προμήτορος. Μετέτρεψε τήν κατάρα ἐκείνης, σέ εὐλογία· τήν πίκρα τοῦ θανάτου, σέ χαρά ζωῆς· τ' ἀπελπισμένα δάκρυα, σέ δάκρυα εὐφρόσυνης ἀγαλλιᾶσεως. Ἡ Μαρία ἔσωσε τήν Εὔα στό ἀπειρανδρο θεομητορικό της μυστήριο. Ἀναδείχτηκε ἡ νέα Μητέρα τοῦ κόσμου, ἡ πηγὴ τῶν πνευματικῶν δωρεῶν, πού θά προέρχονταν ἀπό τή θεοχώρητη μήτρα της.

«Χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις· χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις».

Χαῖρε, σύ πού ἔκανες ν' ἀνακληθεῖ ὁ πεσμένος Ἀδάμ. Χαῖρε, σύ πού ἔγινες ἡ λύτρωση τῶν δακρύων τῆς Εὔας.

Στούς στίχους αὐτούς φαίνεται νά πέφτει ὁ Ἀδάμ καί νά χύνει δάκρυα ἡ Εὔα. Δέν γνωρίζουμε, ἂν ἡ πτώση τῶν ἀνθρώπων ἔγινε ξεχωριστά γιά κάθε ἕνα ἀπό τούς πρωτόπλαστους, ἢ ἂν ἡ ξεχωριστή πτώση πού διηγεῖται ἡ Γραφή¹⁰⁰, ἔχει κάποιο ἄλλο συμβολικό καί ἀπόκρυφο νόημα. Οὔτε πάλι γνωρίζουμε σέ τί ἀκριβῶς συνίστατο ἡ πράξη τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Πάντως ἡ πτώση τοῦ Ἀδάμ ἔπρεπε νά ἦταν μεγαλύτερη σέ βάρος ἠθικό ἀπό ἐκείνη τῆς Εὔας. Ἦταν ὁ ἄνδρας, ἡ κεφαλή τῆς γυναίκας καί, κατά τεκμήριο, ὁ ἰσχυρότερος! Πῶς κατόρθωσε ἡ Εὔα νά τόν παγιδεύσει; Πῶς καί συγκατατέθηκε στά ὅποια λόγια της καί ξέχασε τόν πλαστοουργό του; Ποιά παγίδα τάχα νά τοῦ ἔστησε ἡ Προμήτωρ; Ὁ Ἀδάμ ἔπεσε καί ἡ γυναῖκα ἔχυνε δάκρυα, ὡς τό ἀσθενέ-

100. Γεν. 3, 6.

στερο μέρος. Ἀπό τότε φαίνεται τὰ δάκρυα ν' ἀρμόζουν περισσότερο στό γυναικεῖο φύλο, τό τόσο ἀνοικτό στά συγκινησιακά φορτίσματα. Ἐν πάσει περιπτώσει, τὰ δάκρυα ἀκολούθησαν τήν πτώση καί τήν κατάρα. Ἐκλαυσαν οἱ πρωτόπλαστοι, ὅταν διώχτηκαν ἀπό τόν Παράδεισο καί κατανόησαν τή μεγάλη ἀπώλεια καί τό μέγεθος τῆς συμφορᾶς τους. Μετάνοιωσαν γιά τό ἀλόγιστο γεγονός, γιά τό ὅποιο μόνοι αὐτοί ἦσαν ὑπεύθυνοι. Τό φίδι ἦταν ὁ κινητήριος μοχλός τῆς πτώσεως, ἡ δέ πτώση δική τους. Ἦταν ὁμως ἀργά γιά μιᾶ ἀληθινή ἐπιστροφή. Δέν ἦσαν οἱ παραβάτες ὄριμοι γιά ἓνα τόσο μεγάλο γεγονός. Ἡ φύση τους εἶχε ἤδη διαστραφεῖ. Τήν εἶχαν δεῖξει στό διάλογο πού εἶχαν μετά τήν ἁμαρτία τους μέ τόν Θεό. Κανένας τους δέν δέχτηκε τήν ἐνοχή του. Ὁ ἓνας τήν ἔριχνε στόν ἄλλο¹⁰¹ καί τελικά τήν ἀπέδωσαν στόν Θεό! Πλήρης παραπλάνηση καί διαστρόφη.

Ἐπρεπε νά περάσουν οἱ αἰῶνες. Νά ὠριμάσει τό ταλαίπωρο γένος. Νά συντριβεῖ κάτω ἀπό τό βάρος τῆς ἐνοχῆς καί τῆς κακίας του. Καί νά ἀναζητήσῃ τή λύτρωση, τήν ὁποῖαν ἐπῶαζε στή ψυχή του τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Τότε ἀκριβῶς, ὅταν ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου¹⁰², ἄγγελος Θεοῦ κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό, κατάργησε τόν ἄλλον ἄγγελο τῆς Ἐδέμ, τῆς ὁποίας ἀνοῖξε τίς πύλες, ἀνοίγοντας τήν κλειστή πύλη τῆς Παρθένου, στήν ὁποῖαν ἡ ἀσώματη φωνή του ἀνήγγελλε τήν σωμάτωση τοῦ Λόγου, μέ τή δημιουργική δύναμη τοῦ παναγίου Πνεύματος¹⁰³. Ἀκριβῶς τότε ἡ Παρθένος πῆρε στά χέρια της τή χαμένη ὑπόθεση τῆς γηρασμένης μάνας, τήν πῆρε στοργικά στήν ἀγκαλιά της, ἀνακούφισε τόν πόνο της, σκούπισε τὰ δάκρυά της, δίνοντας χέρι σανάμα καί στόν πεσμένο πατέρα νά σηκωθεῖ ἀπό τήν πτώση του καί νά σταθεῖ στό βάθρο τῆς ἀρχέγονης ὁμορφιάς καί τῆς χάρις του!

101. Γεν. 3, 12.

102. Γαλ. 4, 4.

103. Λουκ. 1, 35.

*«Χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον ἀνθρωπίνους λογισμοῖς·
χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον καί ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς.»*

Χαῖρε, ὕψος στό ὅποιο δύσκολα μποροῦν νά φθάσουν ἀνθρώπινοι λογισμοί. Χαῖρε βάθος πού ἀδυνατοῦν νά κατοπτεύσουν καί ἀγγέλων ὀφθαλμοί.

Ὅπως καί στόν Κανόνα, ἔτσι καί ἐδῶ ὁ στίχος ἐξαιρεῖ τήν ἀπειρία τοῦ θεομητορικοῦ θαύματος. Καμία ἀπολύτως δύναμη, κανένα ὄν ἀνθρώπινο ἢ ἀγγελικό, ἀνεξάρτητα ἀπό τό βαθμό τοῦ θείου φωτισμοῦ καί τῆς εὐλογίας πού ἔχει ἡ φύση του, δέν μπορεῖ ν' ἀναχθεῖ στό ἀπερινόητο θαῦμα τῆς Παρθένου. Ὁ λογισμός εἶναι λίγος, δέν ἀντέχει στήν αὐτὴ ἀνάβαση. Τά φτερά του εἶναι ἀδύναμα γιά νά πλησιάσει τό ἄρρητο θαῦμα. Οὔτε καί τό γρήγορο ὄμμα τῶν ἀγγέλων ἔχει τή δυνατότητα νά κατέλθει στό βυθό τῆς Παρθένου καί νά δεῖ ἐκεῖ τὰ ἄχραντα μυστήρια τῆς ἀπόκρυφης θείας βουλής. Εἶναι δέ τό μυστήριο τῆς Παρθένου τό ἴδιο μέ τό μυστήριο τοῦ Χριστοῦ: Στή θεοχώρητη μήτρα της, χωρίς καμία συνέργεια ἀνθρώπου, τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δημιουργεῖ ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων της, τήν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, μέ τήν ὁποῖαν ἐνοῦται «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» (δηλαδή κατά τήν πρώτη στιγμή τοῦ ἀγγελικοῦ ἀσπασμοῦ) ἡ φύση τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὥστε νά σχηματισθεῖ τό ἓνα θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Λόγου, στό ὅποῖον ἡ ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ λαμπρύνεται καί θεοποιεῖται. Καί αὐτό μὲν λέγει ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ, ἡ φανέρωση τῆς θείας ἀλήθειας, ὅπως τή δίδαξε ὁ Κύριος καί τήν κατέθεσε στήν Ἐκκλησία του. Τό τί ὁμως συμβαίνει στό βάθος τοῦ πράγματος, ἐμεῖς μέ τή σχετική καί περιορισμένη μας διάνοια, ἀδυνατοῦμε νά κατανοήσουμε: συγκεκριμένα, πῶς ὁ Θεός γίνεται ἄνθρωπος χωρίς νά παύσει νά εἶναι Θεός, καί πῶς ὁ ἄνθρωπος γίνεται θεός (μέ μικρό θ ἢ λέξη), χωρίς νά παύσει νά εἶναι ἄνθρωπος. Οἱ προτάσεις αὐτές προσπίπτουν ἀντινομικές

στή φυσική μας διάνοια, ή όποία αδυνατεί, νά τίς κατανοή-
σει. Μόνο μέ τήν πίστη, φλογιζόμενη από ταπεινώση και
αγάπη, και κάτω από τήν έπήρεια τής χάριτος του Θεού,
μπορεί νά πάρει ό άνθρωπος λίγες ώχρες άνταύγειες του
φωτός εκείνου, πού κατά τή στιγμή του άγγελικού άσπα-
σμού γεννήθηκε μέσα στην ταπεινή και όλοκάθαρη Κόρη
τής Ναζαρέτ!

*«Χαΐρε, ότι ύπάρχεις Βασιλέως καθέδρα· χαΐρε, ότι
βαστάζεις τόν βαστάζοντα πάντα».*

Χαΐρε, διότι ύπάρχεις ή καθέδρα του Βασιλέως· χαΐρε
διότι βαστάζεις Έκείνον πού βαστάζει τά πάντα.

Οί ίδιες μέ τίς πιό πάνω σκέψεις είναι κι' αυτές πού
έκφράζονται στό χαιρετισμό αυτό. Και έδω ό ποιητής βλέ-
πει πράγματα παράδοξα και άκατανόητα. Βλέπει τήν Παρ-
θένο σαν καθέδρα στην όποία βαστάζεται ό Βασιλεύς, ό μέ-
γας και άπειρος, ό όποϊος βαστάζει τά πάντα. Τά φυσικά
σώματα μπορούν νά βαστάσουν βάρος ανάλογο μέ τή φυσι-
κή τους δεκτικότητα και άντοχή. Τό υπερβάλλον βάρος τά
συντριβει και τά έξουθενώνει. Και ή Μαρία, ως άνθρωπος,
ήταν πλάσμα μέ περιορισμένες δυνατότητες και άντοχή.
Πώς μπορούσε άραγε νά βαστάξει τό άπειρο βάρος τής θεό-
τητος, χωρίς νά διαλυθει ή πεπερασμένη φύση της; Πώς
μπορούσε νά έξισοροποιηθει ή ύφιστάμενη άπόλυτη διαφο-
ρά μεταξύ Πλάστη και πλάσματος; Και έδω ό ανθρώπινος
νοϋς ταράσσεται: σέ μία ταπεινή Παρθένο νά κατοικήσει ό
άπειρος Θεός, ό άϊδιος του Πατρός Λόγος, μέσω του όποί-
ου δημιουργήθηκαν τά όντα πάντα και αναπαύονται σ'
αυτόν ως τό άπειρο όντολογικό τους θεμέλιο! Και όμως τό
θαύμα συντελείται, μή όφειλόμενο σέ καμία δύναμη κτιστή,
άλλά στην υπερβάλλουσα δύναμη τής χάριτος και τής εύλο-
γίας του Θεού! Ό Θεός καταπιάνεται μέ τό πλάσμα του σέ

μία έκχυση άπερινόητης κενωτικής αγάπης, για νά κάνει
και πάλι δικό του τό πλάσμα, πού δέν κρατήθηκε κοντά
του, αλλά θεληματικά άλλαξε πορεία και θέλησε νά ζήσει
στην περιοχή του έχθρου, στην πικρή γή τής άμαρτίας και
του αιώνιου πνευματικού θανάτου.

*«Χαΐρε, άστήρ έμφαίνων τόν Ήλιον· χαΐρε, γαστήρ
ένθέου σαρκώσεως».*

Χαΐρε, άστέρι πού προμηνύεις τόν Ήλιο· χαΐρε, γα-
στέρα τής θεϊκής (του Λόγου) σαρκώσεως.

Άστέρι μικρό ή Θεοτόκος λάμπει μέ τή χάρη και τήν
όμορφιά της. Κόρη πάλλευκη και φωτεινή, στολίστηκε μέ τό
φως του Πνεύματος του Θεού. Και αναδείχτηκε τό άστέρι,
στό όποϊον έμελλε νά χωρέσει ό μέγας Ήλιος τής δικαιοσύ-
νης. Στο άστέρι αυτό τής Ναζαρέτ, πού βγήκε από τό γάμο
του Ίωακείμ και τής Άννας, συνέκλινε όλη ή λυτρωτική
οικονομία του Θεού. Σ' αυτήν πορεύονταν οί προφητικές
ρήσεις και τά αίνίγματα, όλόκληρη ή παλαιά οικονομία του
Θεού. Και ό καιρός περνούσε αναμένοντας τή χρυσή στιγ-
μή, για νά μεταμορφωθεί και νά γίνει φωτεινή αιωνιότητα
στόν καιρό τής Παρθένου. Και ήλθε πραγματικά, όταν θέ-
λησε ό Θεός νά γίνει άνθρωπος από αυτήν. Όταν στή γα-
στέρα της τελέστηκε ή ένθεη σάρκωση. Η μήτρα τής Παρθέ-
νου έγινε τότε άδυτο και άνέσπερο φως, πού γέμισε τά σύ-
μπαντα μέ τή φωταύγεια τής δόξης του!

*«Χαΐρε, δι' ής νεουργείται ή κτίσις· χαΐρε, δι' ής βρε-
φουργείται ό Κτίστης. Χαΐρε, Νύμφη άνύμφευτε.»*

Χαΐρε, σύ διά τής όποίας γίνεται καινούργια ή κτίση
χαΐρε, σύ διά τής όποίας γίνεται βρέφος ό Κτίστης.
Χαΐρε Νύμφη, πού δέν νυμφεύθηκες ποτέ.

Ἡ περιγραφή τοῦ ἀντινομικοῦ μυστηρίου συνεχίζεται. Διά τῆς Παρθένου γίνεται καινούργια ἡ κτίση. Παίρνει νέο πνευματικό θεμέλιο, γίνεται καινούργια οἰκοδομή. Ἀναπλαιώνεται. Ἀνατρέχει στήν ἀλλοτινή τῆς κατάσταση, πού ὄλα σ' αὐτήν ἦσαν ὠραία, χωρίς χαλάσματα καί καταστροφές, χωρίς τό στολισμό καί τά ψιμύθια τῆς φθορᾶς. Καί ἡ νεουργία αὐτή εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ καινούργιου θαύματος πού συντελέστηκε στήν Παρθένο, στήν ὁποῖαν ἡ φύση πού ἀπομακρύνθηκε ἀπό τόν Θεό καί μελανώθηκε ἀπό τήν ἁμαρτία, τώρα εἶναι δεμένη στενά μέ τή φύση τοῦ Θεοῦ μέσα στήν καινή διάσταση τοῦ χριστολογικοῦ θαύματος, πού ξεκίνησε καί κυοφορήθηκε στήν ἀπειρόγαμη μήτρα τῆς ἐκεῖ πού ὁ κτίστης βρεφουργήθηκε, θήλασε τό μητρικό γάλα, ἀνακλήθηκε στήν ἀγκάλη τῆς Μαρίας, ἔγινε πραγματικός καί τέλειος ἄνθρωπος, χωρίς τό στοιχεῖο τῆς ἁμαρτίας, καί ἔπλυνε τή φύση ἀπό τό αἷσχος τῆς προπατορικῆς παραβάσεως, τῆς ἀφαίρεσε τά ράκη τῆς φθορᾶς καί τήν ἔντυσε μέ τήν ἄφθαρτη δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν Παρθένο, τήν Κόρη τοῦ Θεοῦ, βγαίνει ἡ νέα φύση, ἡ ἄφθαρτη καί θεόμορφη. Στό καινοφανές καί πρωτόγνωρο θαῦμα τῆς τά πάντα εἶναι ἀναπλασμένα στήν ἀκτίνα τῆς θείας ἐνέργειας, τῆς ὁμορφιάς τοῦ Θεοῦ. Ὄντως· στό διφυή τῆς Παρθένου καί τοῦ Θεοῦ Υἱόν νεουργεῖται ἡ κτίση, παλιδρομοῦσα εἰς τό πρῶτον.

Χαίρει ἡ ἀνύμφευτη Νύμφη· αὐτή πού χωρίς συνάφεια ἀνδρική μπόρεσε νά γίνει μητέρα μυστηριακή τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κτίσεως. Χαίρει στήν κοσμική χαρά τοῦ ἄφθαρτου Τόκου τῆς!

Προοίμιον τοῦ Β' Οἴκου

«Βλέπουσα ἡ Ἁγία ἑαυτήν ἐν ἀγνείᾳ, φησί τῷ Γαβριήλ θαρσαλέως· τό παράδοξόν σου τῆς φωνῆς, δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται· ἀσπόρου γάρ συλλήψεως τήν κύησιν πῶς λέγεις; κρᾶζων, Ἀλληλοῦῖα».

Ἡ Ἁγία, κατανοοῦσα ὅτι δέν ἔχασε σέ γάμο ἀνθρώπινο τήν ἀγνεία τῆς, φώναξε δυνατά πρὸς τόν λειτουργοῦντα ἄγγελο. Ὅσα παράδοξα ἀκούω ὑπὸ τῆ φωνῆ σου, εἶναι δύσκολο νά τά δεχθῶ στή ψυχῇ μου· πῶς μου ἀναγγέλλεις κύηση, ἀφοῦ δέν προηγήθηκε σύλληψη ἀπό ἀνθρώπινη σπορά; κρᾶζων Ἀλληλοῦῖα (αἰνεῖτε τόν Θεόν).

Οἱ πνευματικές σχέσεις πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερες καί ἀβίαστες· ιδιαίτερα οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός σέ κανένα δέν ἐπιβάλλει αὐθαίρετα τή θέλησή του¹⁰⁴. Κανένα δέν ἀναγκάζει νά κάνει τό ἀγαθὸ ἢ νά ἀποφύγει τήν ἁμαρτία. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ἐλεύθερα ν' ἀποφασίζει τό ἓνα ἢ τό ἄλλο. Θά ἀποφασίσει ἀβίαστα γιά τίς πράξεις του καί θ' ἀναλάβει ἀπόλυτα τίς εὐθύνες του. Γιατί μπορεῖ μέν ν' ἀποφασίζει ἐλεύθερα, πρᾶγμα πού συνιστᾷ τό προνόμιο καί τό μεγαλεῖο του· ὥστόσο ὅμως δέν εἶναι ἀσύδοτος, ἀλλά πάντοτε ὑπεύθυνος καί ὑπόλογος στόν Πλάστη του. Τά ἀνωτέρω ἰσχύουν ιδιαίτερα στό πεδίο τῆς ἀπολυτρώσεως. Ὁ Θεός δέν μπορεῖ νά σώσει τόν ἄνθρωπο παρά τή θέλησή του. Πρέπει κι ὁ ἴδιος νά τό θέλει. Ποία σημασία, ἀλήθεια, θά εἶχε νά θέλει κανεὶς νά σώσει κάποιον, ὅταν αὐτός δέν τό θέλει ἢ δέν τό ἐπιθυμεῖ;

Ὁ Θεός ἀποφάσισε νά σώσει τόν κόσμο. Ὅμως κι' αὐτός ἔπρεπε νά δώσει τή συγκατάθεσή του. Καί τήν ἔδωσε στό πρόσωπο τῆς ἀνύμφευτης Κόρης του. Τό ναί τῆς Παρθένου στή μεγάλη ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ, ἦταν καί τό ναί τῶν ἀνθρώπων στή λυτρωτική βούληση τοῦ Ὑψίστου.

Στό προοίμιον τοῦ Οἴκου ἱστορεῖται ἡ ἀντίδραση τῆς Μαρίας στό ἀγγελτήριο μήνυμα τοῦ ἀγγέλου. Ἡ Μαρία δέν ἦταν ὄργανο ἀβουλο στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἦταν κόρη ἀγνή καί πεντακάθαρη. Ὁ λογισμὸς τῆς δέν ἐμολύνετο ἀπό ἀνοί-

104. Ματθ. 16, 24: «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν».

προαίρετος Ἰωσήφ, ἡ ὑπαρξη ἢ ἀφτιασίδωτη καὶ ἀπλοϊκὴ, δέχτηκε τὴ θεία ἀποκάλυψη. Δέν ἀντέτεινε στὸν Θεό, ὅπως εἶχε κάνει προηγουμένως ὁ Ζαχαρίας. Ὅπως δέ ἡ μνηστὴ του εἶπε τὸ *ναί* στὴ φωνὴ καὶ τὴν ἐξήγηση τοῦ ἀγγέλου, ἔτσι καὶ αὐτὸς εἶπε τὸ *ναί*, ὅταν πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν ἄγγελο τὸ ὑψίστο γεγονός. Ἀπὸ τότε τάχθηκε κι' αὐτὸς στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων του, στὴν ὑπηρεσία τοῦ θεομητορικοῦ θαύματος, κρᾶζοντας Ἀλληλούϊα.

ΣΤΑΣΙΣ Β΄

Προοίμιον Η΄ Οἴκου

«Ἦκουσαν οἱ ποιμένες, τῶν Ἀγγέλων ὑμνούντων τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν, καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα, θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, ἣν ὑμνούντες εἶπον».

Οἱ ποιμένες ἄκουσαν τοὺς Ἀγγέλους νὰ ὑμνοῦν τὴν ἐν σαρκὶ παρουσία τοῦ Χριστοῦ (ἐπὶ τῆς γῆς) καὶ σπεύσαντες νὰ τὸν συναντήσουν ὡς ποιμένα, τὸν βλέπουν ὡς ἀμνὸν ἄμωμον ποὺ βοσκήθηκε στὴ μήτρα τῆς Μαρίας πρὸς τὴν ὁποίαν, ἀνυμνοῦντες, εἶπαν.

Στὸ προσκῆνιο τῆς ἱστορήσεως τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου ὁ ποιητὴς εἰσάγει στὸ προοίμιον αὐτὸ τοὺς ποιμένες¹¹⁸. Ἦσαν βοσκοὶ ἀνεπιτήδευτοι καὶ ἀπλοϊκοί. Ἄνθρωποι τοῦ μόχθου, ζυμωμένοι μὲ τίς ὁμορφιές τοῦ φυσικοῦ κόσμου καὶ μὲ ὀρθάνοιχτες τίς καρδιές τους στὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ, μιὰ νύχτα, φυλάσσοντας τὰ πρόβατά τους, εἶδαν καὶ ἄκουσαν τοὺς ἀγγέλους νὰ δοξάζουν τὴν “ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν” τοῦ Θεοῦ¹¹⁹, δηλαδή τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χρι-

118. Λουκ. 1, 8 ἐξ.

119. Λουκ. 2, 14: «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν

στοῦ, τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Λόγου. Τὸ θέαμα καὶ τὸ ἄκουσμα κατέπληξαν τὰ ταπεινά ἐκεῖνα πλάσματα, ποὺ πάραυτα γέμισαν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εὐλογεῖ τοὺς καθαρούς “τῇ καρδίᾳ”¹²⁰ καὶ τοὺς πτωχοὺς “τῷ πνεύματι”¹²¹. Στὰ ταπεινά καὶ ἄδοξα πλάσματα κατοικεῖ ὁ Θεός· ἐνῶ τοὺς φαντασμένους καὶ “ἔξυπνους” ἀποδιώκει ἡ χάρις του¹²². Ἡ “φτώχεια” τοῦ πνεύματος τραβᾷ τὸν πλοῦτο τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ τὰ πολλὰ καὶ ἀλαζονικά πνεύματα μένουν ἔρημα τῆς θείας εὐλογίας.

Οἱ ποιμένες, γεμάτοι ἀπὸ πόθο καὶ χαρὰ, ἔτρεξαν νὰ συναντήσουν τὸν Ποιμένα τοῦ κόσμου. Καὶ τὸν βρῆκαν ἐκεῖ ποὺ ταπεινά γεννήθηκε, σὰν ἓνα μικρὸ ἀρνὶ ποὺ βοσκήθηκε στὴν γαστέρα τῆς Μαρίας. Χωρὶς νὰ κόβει ὁ λογισμὸς τους, οἱ ποιμένες ἔνοιωσαν στὴν καρδιά τους τὸ ἀπειροθαῦμα: ἀμνὸν καὶ ποιμένα στὸ ἴδιο πρόσωπο· ποιμένα τὸν ἄναρχο τοῦ Πατρὸς Λόγον, ἀμνὸ δέ τὸν ἄνθρωπο ποὺ προσέλαβε ὁ Λόγος στὴ γαστέρα τῆς Παρθένου. Πρὸς αὐτὴν δέ, ἀνυμνοῦντες, εἶπαν.

Οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Η΄ Οἴκου

«Χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος Μήτηρ· χαῖρε, αὐλή λογικῶν προβάτων»

Χαῖρε, μητέρα καὶ τοῦ ἀμνοῦ καὶ τοῦ ποιμένα· χαῖρε, αὐλή λογικῶν προβάτων (τῶν πιστῶν).

Στὴ Μαρία συναντῶνται ὁ Θεός μὲ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ

ἀνθρώποις εὐδοκία».

120. Ματθ. 5, 8: «μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται».

121. Ματθ. 5, 3: «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

122. Ἰακ. 4,6: «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται».

Θεός, ως ποιμένας, και ὁ ἄνθρωπος ὡς ἀμνός πού βοσκήθηκε στή μήτρα της και σήκωσε στους ὤμους του τίς ἁμαρτίες ὄλου τοῦ κόσμου.

Ἡ Μαρία ὁμως εἶναι παράλληλα και ἡ αὐλή τῶν λογικῶν προβάτων. Σ' αὐτήν τελεσιουργεῖται τό ἄχραντο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας. Δέν ὑπάρχει μονάχα ὁ Θεός ὑποστατικῶς ἐνωμένος μέ τόν ἄνθρωπο στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά και ὄλοι οἱ ἄνθρωποι πού μέ πίστη εἶναι ἐνσωματωμένοι στόν Θεάνθρωπο Κύριο. Στό μυστήριο τῆς Παρθένου αὐλίζονται τά λογικά πρόβατα τῆς ποιμένης τοῦ Χριστοῦ. Τά περιποιεῖται και τά προστατεύει ὁ ἴδιος ἀπό τήν ἐπιβουλή τῶν λύκων πού ἐπιβουλεύονται τό λογικό ποίμνιο¹²³. Τά τρέφει μέ τή νομή τῆς χάριτός του στό λειμῶνα τοῦ Πνεύματος και τά καθοδηγεῖ σταθερά στή φωτεινή αὐλή τοῦ οὐρανοῦ. Τό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τό μυστήριο τῆς Παρθένου. Ὅπως ὁ Χριστός γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένο, ἔτσι και ἡ Ἐκκλησία γεννᾷ τόν Χριστό, παρέχοντας στό σῶμα του, τούς πιστούς, τή νέα τους πνευματική γέννηση μέ τή μυστηριακή χάρη της. Γι' αὐτό ἡ Παναγία εἶναι και λέγεται μητέρα τοῦ Χριστοῦ και τῆς Ἐκκλησίας. Καί στίς δύο περιπτώσεις λειτουργεῖ ἕνα και τό αὐτό ἄχραντο μυστήριο. Ἡ Μητέρα βρίσκεται πάντοτε πίσω ἀπό τόν Υἱό, ἀδιαχώριστα ἐνταγμένη στό λυτρωτικό μυστήριο τοῦ Τόκου της.

«Χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον· χαῖρε, παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον».

Χαῖρε, τό ἀμυντήριο κατά τῶν ἀόρατων ἐχθρῶν· χαῖρε, τό ἀνοικτήριο τῶν (κλεισμένων) τοῦ Παραδείσου θυρῶν.

Ἡ ζωή τῶν πιστῶν εἶναι ἕνας διηνεκῆς και ἀσταμάτητος πόλεμος. Ἐχουν παλαίσματα πνευματικά και ἀγωνί-

123. Ἰω. 10, 11.

σματα. Ἐχουν ἐπιθέσεις ἐχθρῶν. Καί οἱ ἐχθροί αὐτοί εἶναι ἀφανεῖς και ὑπουλοί¹²⁴. Δέν φαίνονται, γιατί ἡ φύση τους εἶναι πνευματική και ἀόρατη. Δέν τούς βλέπεις οὔτε και τούς ὑποψιάζεσαι. Δέχεσαι τήν ἐπίθεσή τους ἀπρόσμενα. Εἶναι δέ πολέμιοι σκληροί και ἀδυσώπητοι. Ἀνύστακτα πολεμοῦν τόν ἄνθρωπο, μέ ἕνα και μόνο σκοπό: νά σκοτώσουν τήν ψυχή του. Τό ὄπλο τους εἶναι ἡ ἁμαρτία, τήν ὁποία οἱ ἴδιοι μαστόρεψαν, ἀπό τότε πού ἀποστάτησαν ἀπό τόν Θεό. Κίνητρό τους ἡ ἀβυσσαλέα κακουργία τῆς φύσεώς τους, τό μῖσος κατά τοῦ Θεοῦ και ὅ,τι προέρχεται ἀπό τόν Θεό. Ἰδιαιτερός στόχος τους εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τόν ὁποῖον φθονοῦν γιά τή χάρη τῆς ἀπολυτρώσεως. Εἶναι ὁ ἐχθρός, ὁ ὁποῖος σπεῖρει τόν ἀγρόν τοῦ Θεοῦ μέ ζιζάνια¹²⁵, ὁ σκανδαλοποιός, ὁ ἀναταράσσει τήν οἰκουμένην, ἀπό τόν ὁποῖον ἐκπορεύονται ὄλες οἱ κακίες και τά βρωμερά πάθη. Εἶναι ὁ ἐφευρέτης και εἰσηγητής τοῦ κακοῦ, ὁ πρωτομάστορας τῆς ἁμαρτίας.

Οἱ πιστοί στόν ἀγῶνα τους κατά τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἔχουν ἀμυντήριο τους τή Θεοτόκο. Εἶναι ἡ καταφυγή και ἡ προστασία τους. Τό ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας τό φοβοῦνται οἱ δαίμονες. Τρέμουν μπροστά στήν κραταιά της δύναμη. Ἡ χάρη της εἶναι τό κοφτερό μαχαίρι, πού σκίζει ἀνελέητα τίς σκοτεινές σάρκες τους. Τό ὄνομά της τούς τρέπει σέ ἄτακτη φυγή, τό ἄκουσμά της διαλύει τά ὄχυρά και τίς τάξεις τους. Ἡ δύναμη τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ ἴδια μέ τή δύναμη τοῦ Υἱοῦ της. Ἀπορρέει ἀπό τό ἴδιο λυτρωτικό μυστήριο. Ὅσοι μέ πίστη προσέρχονται στή χάρη τῆς Παναγίας παίρνουν δύναμη νά καταπαλαίσουν τή μηχανή και τά τεχνάσματα τῶν δαιμόνων. Βρίσκουν σκέπη και καταφυγή

124. Ἐφ. 6, 12: «ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα και σάρκα, ἀλλά πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τούς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τά πνευματικά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις».

125. Ματ. 13, 25.

στή Μητέρα τους, ἡ ὁποία σκεπάζει ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Ἡ Μαρία εἶναι καὶ τὸ ἀνοικτήριο τῶν θυρῶν τοῦ Παραδείσου. Ἡ Εὐα τίς εἶχε κλείσει μὲ τὴν ἀλόγιστη παρακοή της. Ἡ Μαρία τίς ἀνοίξε μὲ τὴν ἔλλογη ὑπακοή της. Τὰ θυρανοίξια τοῦ Παραδείσου ἔγιναν στὸν ὁλόφωτο νυμφῶνα της, ὅπου ὁ πλαστοουργὸς καὶ σωτήρας της νυμφεύθηκε τὸ πλάσμα του σὲ μιά ἔνωση ἀπερινόητη καὶ ἀκατάληπτη. Ὁ Χριστὸς, κουβαλώντας μέσα του τὸ ἀποστατημένο πλάσμα του, τ' ὀδήγησε πίσω στὴν Ἐδέμ, ἀνοίξε τίς κλειστές πύλες της καὶ τὸ τοποθέτησε ἐκεῖ πού ἦταν πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση του. Ἡ Παναγία ἔγινε ἡ δευτέρα πνευματικὴ Ἐδέμ, ὁ δεύτερος Παράδεισος τῆς χάριτος.

«Χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια συναγάλλεται τῇ γῆ· χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια συγχορεύει οὐρανοῖς».

Χαῖρε, διότι τὰ οὐράνια ἀγάλλονται μαζί μὲ τὴ γῆ· χαῖρε, διότι τὰ ἐπίγεια συγχορεύουν μὲ τὰ ἐν οὐρανοῖς.

Ἀπὸ τὸ μυστήριο τῆς Θεοτόκου ἀναδίδεται μιά κοσμικὴ νότα χαρᾶς. Ὅλες οἱ περιοχές τοῦ ὄντος ἀγάλλονται στὴ μεγάλη χάρη της. Ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀγκαλιασμένοι σκιρτοῦν ἀπὸ ἀγαλλίαση. Ἡ φύση ὁλόκληρη πανηγυρίζει· ἡ λογικὴ κτίση, γιατί τὸ πλάσμα ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὰ δεσμά τοῦ πνευματικοῦ θανάτου μὲ τὴ γέννηση τοῦ Τόκου της· καὶ ἡ φυσικὴ κτίση, γιατί κι' ἀπ' αὐτὴν ἀφαιρέθηκε τὸ ἀγκάθι τῆς φθορᾶς, πού σφηνώθηκε στὰ σπλάχνα της μὲ τὴν παρακοή¹²⁶. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄγγελοι πανηγυρίζουν, γιατί μὲ τὴ σάρκωση τοῦ Λόγου λαμπρύνθηκε πιὸ πολὺ καὶ ἡ δικὴ τους φύση, εἶδαν νὰ γκρεμίζεται ἡ δύναμη τῶν ἐχθρῶν τῆς βασιλείας, τὴν ὁποία μὲ τόση ἀφοσίωση ὑπηρετοῦν.

126. Ρωμ. 8, 21: «ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ».

Ὅλα στὸ θαῦμα τῆς Παρθένου εἶναι φῶς, διαφάνεια, χαρά. Ἐξω ἀπὸ τὸ καθολικὸ αὐτὸ πανηγύρι, παραμένουν μόνο τὰ σκοτεινὰ πνεύματα τῆς ἀκαθαρσίας, τῆ φύση τῶν ὁποίων ἐρεθίζει περισσότερο ἢ μεγάλη παγκόσμια χαρά καὶ τὴν κάνει νὰ σπαράσσεται ἀπὸ λύσσα γιὰ τὴ μακαριότητα τῶν ὄντων. Μαζὶ δὲ μὲ αὐτὰ μένουν ἔξω καὶ ὅσοι πεισματικά ἀρνοῦνται τὴ μεγάλη χάρη, ἔχουν τὴ ψυχὴ τους κλειστή στὸ ἀπερινόητο θαῦμα καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ τρέφονται μὲ τὰ σιτία τῆς φθορᾶς, δεσμῶτες ἐλεεινοὶ τοῦ διαβόλου, ἀμετανόητοι ἐραστές τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

«Χαῖρε, τῶν Ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον στόμα· χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων τὸ ἀνίκητον θάρσος».

Χαῖρε, σὺ πού εἶσαι τὸ ἀσίγητο στόμα τῶν Ἀποστόλων· χαῖρε, σὺ πού εἶσαι τὸ ἀκατάβλητο θάρσος τῶν ἀθλοφόρων.

Ἀπὸ τὸ κοσμικὸ του πανηγύρι ὁ ποιητὴς ἐπιστρέφει στὸν ἰδιαίτερο χῶρο τῆς χάριτος, γιὰ νὰ βάλει τὴ νότα χαρᾶς στὰ κλέη καὶ τὰ παλαίσματα τῶν Ἁγίων. Βλέπει τὴ χάρη τῆς Θεοτόκου ν' ἀποτελεῖ τὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἀποστολικοῦ λόγου. Ἡ Θεοτόκος εἶναι τὸ ἀσίγητον στόμα τῶν Ἀποστόλων. Αὐτοὶ τὴν ἔζησαν τόσα χρόνια μαζί. Τὴν θαύμασαν διὰ τὴν ἀπειρία τοῦ πνευματικοῦ κάλλους της. Τὴν εἶδαν στίς πικρὲς ὥρες τῆς δοκιμασίας της, ὅταν ἡ ρομφαία τοῦ πάθους τοῦ Υἱοῦ της ἔκοβε τὴν ψυχὴ της. Ἐμαθήτευσαν πλησίον της, κοντὰ στὴ Μάνα τοῦ Διδασκάλου. Κι ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο κατόπιν φώτισε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τους, εἶδαν καθαρὰ τὸ λόγο τοῦ θεομητορικοῦ της θαύματος. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ τὸ διελάησαν παντοῦ, ἀκατάπαυστα, δοξάζοντας τὰ μεγαλεῖα τῆς ὑπερένδοξης ταπεινῆς Κόρης, πού ἡ χάρη της δρασκελίσε τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀγκάλιασε τὴν κτίση ὁλόκληρη.

Παράλληλα όμως η Παναγία είναι και τό ανίκητο θάρρος των άθλοφόρων. Έκείνων που σηκώνουν στή ψυχή τους τό λυτρωτικό βάρος του μυστηρίου του Χριστού και αίρουν τό σταυρό τους¹²⁷, καταγωνιζόμενοι τίς σκοτεινές δυνάμεις του έχθρου· εκείνων που έχουν άψηφίσει τή ζωή τους για τό υπέροχο μυστικό που φλογίζει τίς καρδιές τους· εκείνων που δέν φοβούνται τίς άπειλές και τά βάσανα των τυράννων του κόσμου τούτου, που χύνουν τό αίμα τους διά τό αίμα του Άρνίου και αγωνίζονται διά τή δόξα του Θεού. Οί άθλοφόροι τής πίστεως άντλούν θάρρος από τή Θεοτόκο, γιατί αυτή είναι ό στέφανος και ή χαρά τους, ή μάνα που τους γέννησε στή μήτρα του θεομητορικού της θαύματος, ή προστάτις και ή βοηθός τους. Τά άθλα τους άποτελούν διηνεκή δόξα τής Μητέρας του Υίου του Θεού και τής Έκκλησίας.

«Χαίρε, στερρόν τής πίστεως έρεισμα· χαίρε, λαμπρόν τής χάριτος γνώρισμα».

Χαίρε, σύ που είσαι τό ισχυρό στήριγμα τής πίστεως· χαίρε, σύ που είσαι τό φωτεινό γνώρισμα τής χάριτος.

Και οί στίχοι αυτοί κινούνται στήν ίδια μέ τήν πιό πάνω διάσταση. Στή Θεοτόκο συγκεντρώνεται και στηρίζεται ό λόγος τής πίστεως, ή σωστική αλήθεια τής Έκκλησίας. Έπαναλαμβάνουμε αυτό που πολλές φορές τονίσαμε· ή θέση τής Θεοτόκου είναι πάντοτε δευτερεύουσα στό χώρο τής άπολυτρώσεως. Πρωτεύουσα θέση κατέχει ό ένανθρωπήσας Λόγος του Θεού. Αυτός έσωσε τόν κόσμο στό μυστήριο τής θείας του κενώσεως. Η Θεοτόκος όμως ακολουθεί πάντα τόν Υίο της, ως συνθήκη άπαραίτητη διά τήν επί γης επιφάνεια του Θεού. Είναι ή Μητέρα του Υίου, που εισήλθε στό προσκήνιο τής ιστορικής ζωής για νά σώσει τόν άνθρω-

127. Ματθ. 16, 24.

πο. Η δόξα έπομένως του Υίου περνά άπαραίτητα από τή δόξα τής άσπιλης Μάνας. Τό λυτρωτικό μυστήριο δέν μπορεί νά νοηθεί έρήμην τής Κόρης, που χάρισε στό Λόγο τήν ιστορική σάρκα του. Έπομένως δίκαια χαρακτηρίζεται ή Θεομήτωρ ως έρεισμα τής πίστεως. Άπάνω της άκουμπάει ή θεία φανέρωση, ό,τι άπεκάλυψεν ό Θεός διά τόν πλανημένο άνθρωπο. Από κεί ξεκινά ή πίστη, ως προοίμιο και συγχρόνως κεφάλαιο των αληθειών τής πίστεως. Λαθεμένη τοποθέτηση στό δόγμα τής Παρθένου, φθείρει όλόκληρο τό σύστημα τής πίστεως. Η Έκκλησία καταπολέμησε σθεναρά όλες τίς μαριολογικές κακοδοξίες των αίρέσεων.

Είναι δέ παράλληλα και τό γνώρισμα τής χάριτος. Η χάρη του Χριστού περνάει και έδω από τήν χάρη τής Μητέρας. Πρόκειται για μία άδιαίρετη χάρη. Όπου ύπάρχει ή Θεοτόκος, εκεί συνυπάρχει και ή χάρη του Χριστού. Η χάρη επικεντρώνεται στό πρόσωπο τής Ύπεραγίας. Η Μαρία είναι ή “Κεχαριτωμένη”. Ο κήπος των χαρίτων, που πλήρωσε τήν αύλη φύση των άγγέλων. Κάθε χάρη ξεκινάει από τή χάρη τής Ύπερευλογημένης, από τή χάρη του λυτρωτικού θαύματος του Υίου της.

«Χαίρε, δι' ής έγυμνώθη ό Άδης· χαίρε, δι' ής ένεδύθημεν δόξαν».

Χαίρε, Νύμφη άνύμφευτε»

Χαίρε, σύ διά τής όποίας γυμνώθηκε ό “Άδης· χαίρε, σύ διά τής όποίας ντυθήκαμε τή δόξα.

Στούς στίχους αυτούς των χαιρετισμών ό ποιητής τονίζει τόσο τήν άρνητική, όσο και τή θετική όψη της λυτρώσεως, που επικεντρώνεται στό θαύμα τής Παρθένου· είναι δέ αυτή ή καθαίρεση του “Άδη και ή δόξαση των ανθρώπων. Μέ τό λυτρωτικό έργο του Χριστού γυμνώθηκε ό “Άδης από τό κράτος και τή δόξα του. Η επίσκεψη του Χριστού

στό σκοτεινό του ἄδη καταγώγιο εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τή νέκρωση του θανάτου, πού ἦταν τό κεντρί τῆς ἁμαρτίας καί τό ἀποτέλεσμα τῆς προγονικῆς παραβάσεως¹²⁸. Μέ τήν ἐπίσκεψη αὐτή ὁ θάνατος “κατεπόθη εἰς νίκος”¹²⁹. Χαλάρωσε ἡ σκοτεινή ἀρπάγη του ἐπί τῆς ζωῆς. Γλύστησαν ἀπό τά δάκτυλά του τά “πεπεδημένα” πνεύματα, λευτερώθηκαν οἱ φυλακισμένες στό ἄντρο του ψυχές, πού ἀμίλητες πλήρωναν ἐκεῖ τό φόρο τῆς ἀρχαίας παρακοῆς. Ὁ ἄδης γυμνώθηκε ἀπό τό κράτος του, ἔχασε τό βασίλειό του, νικῆθηκε ἀπό τή ζωή καί τό φῶς. Ἡ πανακήρατη Κόρη κατέλυσε τή φοβερή του ἐπικράτεια.

Καί αὐτή ἦταν ἡ ἀρνητική ὄψη τῆς λυτρώσεως. Ἡ θετική ἦταν, τό πλάσμα νά γεμίσει ἀπό τή δόξα τοῦ Θεοῦ. Μιά καί λυτρώθηκε ἀπό τήν ἁμαρτία, ντύθηκε τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τή δόξα καί τή λαμπρότητα τοῦ Παραδείσου. Ἐφυγε ἀπό τά σκοτεινά διαμερίσματα τῆς φθορᾶς καί μετακόμισε στούς θαλάμους τῆς θείας βασιλείας. Ἀπό τήν πίκρα τοῦ θανάτου μετατέθηκε στά φωτεινά σκηνώματα τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπό τό δάκρυ, τή λύπη καί τόν στεναγμό, μετακόμισε στή χαρά τῆς ἀφθαρτῆς θείας ζωῆς. Τό πλάσμα τώρα, ντυμένο στή στολή τῆς ἀφθαρσίας, χαιρέται τή χαρά τοῦ οὐρανοῦ, κάτω ἀπό τή φωτεινή σκέπη τῆς Ἀπειρογάμου Νύμφης, τῆς Κόρης τῆς Βασιλείας. Ἡ στιγμή τῆς Παρθένου σκότωσε τόν ἄδη καί γέμισε τήν κτίση μέ τό αἶγλο φῶς τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ.

Προοίμιον τοῦ Θ' Οἴκου

«Θεοδρόμον ἀστέρα θεωρήσαντες Μάγοι, τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλη· καί ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν, δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιόν Ἄνακτα· καί φθάσαντες τόν ἀφθαστον, ἐχάρησαν αὐτῷ βοῶντες, Ἀλληλούϊα.»

128. Ρωμ. 6, 23 ἄ «Τά γάρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος».

129. 1 Κορ. 15, 55.

Οἱ Μάγοι, ἀφοῦ εἶδαν τό ἀστέρι πού ὀδηγοῦσε στόν Θεό, ἀκολούθησαν τή φωτεινή λάμψη του· καί κρατοῦντες αὐτόν σάν λυχνάρι, ἐρευνοῦσαν (νά βροῦν) τόν κραταιόν Ἄνακτα· ἀφοῦ δέ ἐφθασαν αὐτόν πού κανέναν δέν μπορεῖ νά φθάσει, ἐχάρησαν φωνάζοντες δυνατά, Ἀλληλούϊα.

Στή σκηνή τοῦ χριστολογικοῦ μυστηρίου εἰσέρχονται τώρα οἱ Μάγοι¹³⁰. Εὐσεβεῖς ἀστρολόγοι στή Χαλδαία, εἶδαν στόν οὐρανό τόν ἀστέρα τοῦ μεγάλου Βασιλέως. Ἦταν ἓνα ἀστέρι ἑκτακτο, πού δέν ἦταν ἐνταγμένο στή φυσική τάξη τῶν οὐρανίων σωμάτων, παράδοξο καί φωτεινό. Ὁ Θεός τό ἀνέδειξε στόν οὐρανό ὡς ἐξάγγελο τοῦ μεγάλου μηνύματος. Οἱ Μάγοι συγχρονισμένοι στήν καθολική παράδοση τῶν λαῶν περί τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Λυτρωτῆ στή γῆ, κατενόησαν τό γεγονός καί μέ τήν καρδιά φουντωμένη ἀπό χαρά, θέλησαν νά δοῦν ἀπό κοντά καί νά χαιρετήσουν τόν τεχθέντα Βασιλέα. Δέν ἔμειναν στό θεωρητικό πεδίο τοῦ μηνύματος, αἰνοῦντες ἐσωτερικά καί δοξάζοντες τόν Θεό, ἀλλά ἀνέλαβαν ταξίδι πολύμοχθο καί μακρινό, γιά νά δοῦν καί μέ τίς αἰσθήσεις τους, μέ τά σωματικά μάτια τους Ἐκεῖνον, τόν ἐρχομό τοῦ ὁποίου οἱ αἰῶνες τόσον ἐναγώνια προσοδοκοῦσαν. Πίστευαν στόν Θεό οἱ εὐσεβεῖς μάγοι, παρὰ τή μόρφωση καί τήν ἐπιστημονική τους συγκρότηση, τρέφοντας τήν πεποίθηση ὅτι Ἐκεῖνος θά τοῦς ἀξίωνε νά νοιώσουν τή μεγάλη εὐτυχία.

Ἀκολούθησαν, λοιπόν, τή φωτεινή τροχιά πού χάραζε ὁ ἀστέρας. Ὁ χαιρετισμός φυσικά παραλείπει λεπτομέρειες τοῦ γεγονότος. Ἐπιμένει ἀπλᾶ στή θεία φανέρωση. Χρησιμοποιοῦντες τ' ἀστέρι σάν λυχνάρι οἱ Μάγοι προσπαθοῦσαν νά βροῦν τά ἴχνη τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ πάνω στή γῆ. Ὁ Θεός ἱκανοποίησε τήν εὐγενῆ ἐπιθυμία τους, ὅπως ἱκανοποίησε καί τήν ἐπιθυμία τοῦ γέροντα Συμεών, ὁ

130. Μαθ. 2, 1 ἔξ.

ὁποῖος περίμενε μέ ὑπομονή στό ἱερό τοῦ Ναοῦ νά δεῖ μέ τά μάτια του καί νά εὐλογῆσει τόν Μεσσία τοῦ κόσμου. Ἐφθασαν, λοιπόν, τόν ἄφθαστον καί μέ χαρά ἀνέκραξαν, Ἀλληλούϊα.

Προοίμιον τοῦ Ι΄ Οἴκου

«Ἴδον παῖδες Χαλδαίων, ἐν χερσὶ τῆς Παρθένου, τόν πλάσαντα χεῖρὶ τούς ἀνθρώπους· καί Δεσπότην νοοῦντες αὐτόν, εἰ καί δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔσπευσαν τοῖς δῶροις θεραπεῦσαι, καί βοῆσαι τῇ Εὐλογημένῃ».

Εἶδαν τά παιδιά τῶν Χαλδαίων (οἱ μάγοι) στά χέρια τῆς Παρθένου Ἐκεῖνον πού μέ τά χέρια του ἔπλασε τούς ἀνθρώπους. Καί κατανοοῦντες αὐτόν ὡς τόν Δεσπότη τοῦ κόσμου, ἄν καί ἔλαβε δούλου μορφή, ἔσπευσαν νά τοῦ προσφέρουν τά δῶρα τους καί νά φωνάξουν δυνατά στήν Εὐλογημένη Μητέρα.

Στό Προοίμιο αὐτό ὁ ποιητής ἱστορεῖ τή συνάντηση τῶν Μάγων μέ τό θεῖο Βρέφος. Ὁ ἀστέρας, πού πρός στιγμήν εἶχε χαθεῖ, ἐφανίστηκε ἐκ νέου καί τούς ὀδήγησε ἀσφαλῶς στήν οἰκία, ὅπου ἦσαν ἡ Μαρία μέ τό Παιδίον. Ἐκεῖ εἶδαν μέ τά μάτια τους τόν Χριστό νά βρίσκεται στά χέρια τῆς Παρθένου, Ἐκεῖνον πού μέ τά χέρια του ἔπλασε τούς ἀνθρώπους. Μέ τά μάτια δέ τῆς ψυχῆς τους κατανοοῦντες αὐτόν ὡς Δεσπότην, ἄν καί ἡ ἐξωτερική του ἐμφάνιση ἔμοιαζε μέ δούλου μορφήν, ἔσπευσαν ἀμέσως νά προσφέρουν στόν τεχθέντα Βασιλέα δῶρα συμβολικά τῆς σημασίας τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔργου του, χρυσόν, λίβανο καί σμύρναν¹³¹, στή Μητέρα του δέ χαιρετισμό ἐγκάρδιο, γεμάτο ἀπό θαυμασμό, εὐγνωμοσύνη καί τιμή.

Τό παράδειγμα τῶν μάγων εἶναι πολύ διδακτικό.

131. Ματθ. 2, 11.

Ἐκφράζει φύσεις εὐγενικές, πού ὅταν συνδυάζουν τή φυσική καλωσύνη τους μέ πίστη στόν Θεό καί εὐλάβεια, ἀναδεικνύονται μορφές χαριτωμένες καί ἐράσιμες. Τά δῶρα δέ πού οἱ Μάγοι πρόσφεραν στόν Κύριο, ἀποτελοῦσαν τήν ἐξωτερίκευση τῆς εὐγνωμοσύνης καί τῆς ἀγάπης τους. Αὐτήν ἀκριβῶς τή σημασία ἔχει τό δῶρο, νά ἐκφράσει τήν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρός τό συνάνθρωπο. Στόν ἄπειρο ὅμως καί πανάγαθο Θεό, τί δῶρο νά προσφέρει τάχα ὁ ταπεινός ἀνθρώπος; Ἀσφαλῶς τίποτε τό ἀντάξιο τῆς καλωσύνης τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτη. Λίγα λόγια ἀπλά, ἓνα τραγούδι ἀπό χεῖλη τρεμάμενα, δύο στίχους συγκινημένης καρδιάς, ὅτιδήποτε ἄλλο μικρό καί ἐλάχιστο, φτάνει αὐτό νά εἶναι ἔκφραση ἀγάπης, εὐχαριστία γιά Ἐκεῖνον πού εἶναι ὁ πλάστης, ὁ εὐεργέτης καί ὁ λυτρωτής τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλήθεια, πόσο βουβά σημεῖα, πόσο θῆκες νεκρές καί ἀνάξιες, εἶναι οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι πού προσπερνᾶνε σκυφτοί καί ἀνέγγιχτοι ἀπό τό θεῖο θαῦμα, πού τούς περισφίγγει καί τούς πνίγει! Καί πόσο ποταποί εἶναι ὅσοι στό θαῦμα αὐτό ἀντιτάσσουν τή δική τους μικροπρέπεια, τή δική τους κακότητα, ὑβρίζουν, ἀντιμάχονται καί σπιλώνουν τό ὄνομα, τό ὅποιο καλύπτει γῆ καί οὐρανοῦς, καί στή χάρη τοῦ ὁποίου συντηροῦνται ὅλα ἀνεξαίρετα τά ὄντα πού βρίσκουν τό νόημα καί τόν προορισμό τους; Ποιό λόγο θά δώσουν, ἀλήθεια, στόν πανάγιο Θεό;

Οἱ χαιρετισμοί τοῦ Ι΄ Οἴκου

«Χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου Μήτηρ· χαῖρε, αὐγή μυστικῆς ἡμέρας».

Χαῖρε, σύ πού εἶσαι ἡ Μητέρα τοῦ ἀστέρα πού οὐδέποτε δύει· χαῖρε, σύ πού εἶσαι ἡ αὐγή τῆς μυστικῆς (τοῦ Κυρίου) ἡμέρας.

μένες από τό Πνεῦμα τό ἅγιο καρδιές τους. Ζοῦν ἀπό τώρα τή χαρά τοῦ Παραδείσου μέ ἓνα ἀνείπωτο γλυκασμό ψυχῆς, μέσα σ' ἓνα κόσμο ὑπέρτατης ἀθλιότητος καί συμφορᾶς. Καί αὐτό τούς κάνει νά ὑπομένουν τό βάρος τῆς πολλῆς θλίψεως, πεπεισμένοι ὅτι δέν εἶναι ἄξια τά παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ νά συγκριθοῦν πρός τήν ὑπερβάλλουσα δόξα πού πρόκειται νά μᾶς ἀποκαλυφθεῖ στή μέλλουσα βασιλεία¹⁸⁶. Ἐλπίζουν στό θαῦμα τοῦ Θεοῦ, πού πέρασε ἀπό τήν πανάχραντη Μητέρα τοῦ Λόγου, τήν ὁποῖαν ἀκατάπαυστα δοξάζουν καί ἀνυμνοῦν εἰς τούς αἰῶνας.

Προοίμιον Π' Οἴκου

«Πᾶσα φύσις Ἀγγέλων, κατεπλάγη τό μέγα τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον· τόν ἀπρόσιτον γάρ ὡς Θεόν, ἐθεώρει πᾶσι προσιτόν ἄνθρωπον, ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, ἀκούοντα δέ παρά πάντων οὕτως· Ἀλληλούϊα»

Κάθε φύση ἀγγέλων κατεπλάγη γιά τό μέγα ἔργο τῆς θείας ἐνανθρωπήσεώς σου· διότι ἔβλεπε τόν ἀπρόσιτο Θεό, νά γίνεται προσιτός σέ ὅλους ἄνθρωπος, νά συναναστρέφεται μαζί μας, καί ν' ἀκούει ἀπό ὅλους Ἀλληλούϊα.

Ὅπως καί σέ ἄλλες περιπτώσεις εἰπώθηκε, τό ἔργο τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως δέν ἦταν ἐκπληκτικό μονάχα στούς ἄνθρώπους, ἀλλά καί στίς ἀγγελικές φύσεις. Ἡ πνευματική δορυφορία τοῦ Θεοῦ, οἱ ἄγγελοι, οἱ πλείοντες στό φῶς τῆς τριαδικῆς φωτοχυσίας καί στή δόξα τῶν ὁποίων ἀναπαύεται ὁ αἴγιος Θεός, δέν ἦταν σέ θέση νά σκεφθοῦν κἄν τό ἀπόκρυφο μυστήριο τοῦ Θεοῦ, τό σεσιγημένο πρό τῶν αἰώνων στήν ἀπειρόσοφη βουλή τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί,

186. Ρωμ. 8, 18.

φανερούμενο (στόν κόσμο), νά τό ἐννοήσουν. Εἶναι τό μυστήριο τῆς ἁγίας Τριάδος, αὐτό δηλαδή πού κατανοοῦν μονάχα τά πρόσωπα τῆς τριαδικῆς θεότητος. Οὔτε καί ἡ Θεοτόκος μποροῦσε, ὡς πλάσμα πεπερασμένο, νά τό ἐννοήσει, παρά τή μεγάλη χάρη τῆς νά χρηματίσει Μητέρα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τό μυστήριο τῆς σαρκώσεως εἶναι ἔμμεσα προσιτό ὄχι στή σκεπτόμενη διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά στήν πιστεύουσα καρδιά του, τήν ὁποῖα λαμπρύνει ἡ ἀποκαλυπτική χάρη τοῦ Θεοῦ.

Συγκεκριμένα οἱ Ἀγγελοι δέν μποροῦσαν νά κατανοήσουν πῶς ὁ ἀπρόσιτος θεός, τό ἄπειρο καί ὑπερτέλειο Πνεῦμα, ἔγινε προσιτός στόν πεπερασμένο ἄνθρωπο, καί ὄχι μονάχα, ἀλλά ἔφθασε σέ σημεῖο νά γίνει πλήρης καί τέλειος ἄνθρωπος, νά λάβει σάρκα καί ὄστᾶ ἀπό μιά ἀγνή Παρθένο, νά χωρέσει στή μήτρα τῆς, τήν ὁποῖαν ἀνέδειξε θρόνον χερουβικόν, σκέπη καί νεφέλη πλατυτέραν τοῦ κόσμου. Καί πολύ περισσότερο δέν μποροῦσαν νά ἐννοήσουν πῶς ὁ ἀνευδεής καί πληρῶν τά πάντα θεός, μποροῦσε νά ἀναλάβει τήν ἀνθρώπινη ζωή στήν πιό τραγική στιγμή τῆς, τή ζυμωμένη μέ τόση κακοπάθεια, τόση ταπείνωση καί τόσες στερήσεις, μέ ἀποκορύφωμα τό ἐπονείδιστο τέλος ἐπάνω στό σταυρό¹⁸⁷. Στό συντριπτικό βάρος ἑνός τόσο φρικτοῦ μυστηρίου δέν ἄντεχε ἡ κτιστή φύση τους, παρά τή μεγάλη λαμπρότητα καί τή χάρη τῆς. Τό μόνο πού μποροῦσαν νά κάνουν εἶναι νά θαυμάσουν καί ν' ἀνυμνήσουν τή θεία μεγαλειότητα καί ἀγαθωσύνη, συνδυασμένες μέ τήν ἄπειρη σοφία τοῦ Θεοῦ, ἀπό τήν ὁποῖα προχέεται ἡ λυτρωτική ἐνέργεια τοῦ Λόγου, ντυμένη στήν ὁμορφιά τῆς ὑπερέκπαγλης Κόρης!

Προοίμιον τοῦ Ρ' Οἴκου

«Ρήτορας πολυφθόγγους, ὡς ἰχθύας ἀφώνους,

187. Φιλίπ. 1, 8.

ὀρῶμεν ἐπὶ σοί, Θεοτόκε· ἀποροῦσι γὰρ λέγειν τό, πῶς, καὶ Παρθένος μένεις, καὶ τεκεῖν ἰσχυσας· ἡμεῖς δέ τό μυστήριον θαυμάζοντες, πιστῶς βοῶμεν.»

Τούς πολύφθογγους ρήτορες βλέπουμε σάν ψάρια ἄφωνα, μπροστά στό μυστήριό σου, Θεοτόκε. Διότι δέν μποροῦν νά ποῦν, πῶς καὶ παρθένος μένεις καὶ μπόρεσες νά γεννήσεις. Ἐμεῖς ὁμως, θαυμάζοντες τό μυστήριο, μέ πίστη σοῦ φωνάζουμε.

Ἄπό τόν οὐρανό ὁ ποιητής κατεβαίνει στή γῆ. Μέ τούς στίχους του μπαίνει σέ μιά περιοχὴ, ὅπου ἀνθίζει ἡ ἀνθρώπινη σοφία καὶ ὅπου οἱ τρανές γλώσσες τῶν σοφῶν λένε πολλά. Ἀκούει περίκομψα λόγια ἀπό τὴ σοφία τοῦ κόσμου. Ὄταν ὁμως προσεγγίσει τό δαυλό τοῦ θείου μυστηρίου στοὺς τρανοὺς καὶ πολύφθογγους ρήτορες, αὐτοὶ χάνουν τὴ φωνή τους, μοιάζοντας μέ ἄλαλα ψάρια. Ἐκλείπει ὁ λόγος καὶ δένεται ἡ γλώσσα τους, μπροστά στά θαυμάσια τοῦ Θεοῦ. Γιατί δέν μποροῦν νά συμβιβάσουν μέ τὴ λογικὴ τους, πῶς μιά κόρη ἀγνή εἶναι δυνατό νά γεννήσει ἔξω ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς φύσεως. Σέ μιά τόσο κτυπητὴ ἀντινομία ἀδειάζει ἡ σοφία τους καὶ στερεῦει ὁ λόγος τους. Τὰ στοιχεῖα τῆς σοφίας τους εἶναι πενιχρά, γιὰ νά ἐξηγήσουν τό ἀνερμήνευτο καὶ ἀκατανόητο. Καὶ μένουν ἀναυδοί.

Ἀντίθετα πρὸς τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀμηχανία τῶν σοφῶν, οἱ πιστοὶ πού ἐμπέονται ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, μένουν μέν καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἄφωνοι, ἀκούουν ὁμως μυστικά τὴν πολυφωνία τοῦ θαύματος τῆς Θεοτόκου νά διαδοεῖ τὴν καρδιά τους. Θαυμάζουν, καὶ αὐτό λέγει πολλά. Στό θαῦμα ἐκφράζεται ἡ κατάπληξη τοῦ λογικοῦ πλάσματος μπροστά στὴν ἀπειρία καὶ τὴ μεγαλωσύνη τοῦ Θεοῦ. Ἐκφράζεται ἡ παραδοχὴ τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνερμήνευτη θεία του ἐνέργεια, συνοδευμένη ἀπὸ τὴν πίστη στὴ θεία παντοδυναμία του. Στὴν προκειμένη περίπτωση, ὁ παρθενικός τόκος τῆς Μα-

ρίας εἶναι τό σημεῖο ὅπου ὁ μεγαλοδύναμος Θεός συναντᾷ τόν ταπεινό ἄνθρωπο σέ μιά διαδικασία ὑπερβαίνουσα τὴ φυσικὴ ἀλληλουχία, μέ σκοπὸ νά σώσει καὶ νά καινοποιήσει τὴ φύση του. Αὐτό τό ἀμήχανο θαῦμα προσκυνοῦντες οἱ πιστοὶ δοξάζουν τὴν ἀειπάρθενο Μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν σεμνὴ Παρθενομήτορα.

«Χαῖρε, σοφίας Θεοῦ δοχεῖον· χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον».

Χαῖρε, δοχεῖον τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ· Χαῖρε, ταμεῖον (στό ὁποῖο θησαυρίζεται) ἡ πρόνοια αὐτοῦ.

Ἀπέναντι στὴ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, στέκεται ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀντιθετικὴ σχέση αὐτὴ δέν σημαίνει φυσικά ὅτι ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων εἶναι καθ' ἑαυτὴν κακὴ. Αὐτό θ' ἀποτελοῦσε σχῆμα ὀξύμωρο, μιά καὶ ἡ ἀνθρώπινη σοφία εἶναι ἔμμεσα δῶρο Θεοῦ, κάτι πού ἀποκτᾶται μέ τόν ὀρθό λόγο, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ κεντρικότερος πυρῆνας τῆς θείας εἰκόνας, μέ τὴν ὁποῖαν ὁ πλάστης ἐπροικοδότησε τό σημαντικότερο πλάσμα του ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἀντιθετικὴ σχέση νοεῖται στὴν αὐτονομία τῆς σοφίας αὐτῆς ἡ ὁποία δέν θέλει νά γνωρίζει τὴν ὀργανικὴ σχέση της μέ τὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ἀπολυτοποιεῖ ἑαυτὴν καὶ ἐπαίρεται γι' αὐτὴν, καταντῶσα λόγος κενός καὶ μάταιος. Μιά τέτοια σοφία ἀγέρωχη καὶ ὑπεροπτικὴ μωραίνει τόν ἄνθρωπο¹⁸⁸, τόν ὑπουλῶνει στὰ πάθη καὶ νεκρώνει τὰ πνευματικὰ του αἰσθητήρια.

Ἀπέναντι στὴ σοφία αὐτὴ τὴν ἐγωϊστικὴ, στέκεται ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, πού κινεῖται σέ καινούργια διάσταση καὶ σέ καινούργιους ρυθμούς. Ἡ σοφία αὐτὴ στηρίζεται στὴν ἐτοιμότητα τοῦ λογικοῦ πλάσματος νά δέχεται τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ νά καταφάσκει παντοῦ τό θεῖο του θέλημα. Εἶναι χαρισματικὴ δωρεὰ μέ ληπτικὸ ὄργανο τὴ φωτισμένη

πίστη, πού τελεσιουργείται μυστικά στὸν ἐσώτερο ναὸ τῆς καρδίας. Δέν εἶναι δέ ἀπαραίτητο νά ἔχει κανεὶς μόρφωση κοσμική γιὰ νά ἔχει τὴ σοφία αὐτή. Ἄρκει νά εἶναι διδακτός¹⁸⁹ Θεοῦ, νά διδάσκεται ἀπὸ τὴ σοφία τοῦ παναγίου Πνεύματος, πού φανερώνεται στίς ἀπλές καὶ ἀπέριτες καρδιές, στίς καθαρές καὶ φωτισμένες συνειδήσεις, στοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀνεπιτήδευτους. Μ' αὐτοὺς συνομιλεῖ μυστικά ὁ Θεός μέ τὴν ἀπόρρητη μυστηριακὴ γλῶσσα του. Τὴ γλῶσσα αὐτὴ τὴν ἀκοῦς, δέν τὴ διδάσκεσαι, εἶναι γλῶσσα ἢ ὅποια σέ γεμίζει ἀπὸ ἄφατη γαλήνη καὶ χαρά.

Ἡ Παναγία ὑπῆρξε τὸ δοχεῖο τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ. Δέν γνωρίζουμε, ἂν καὶ κατὰ πόσον ἡ Μαρία εἶχε λάβει σοφία κοσμική. Βέβαιο εἶναι ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιο ἀγάπησε σ' αὐτὴν ὁ Θεός, δέν ἦταν οἱ σοφές ἐγκόσμιες γνώσεις της, ἀλλ' ἡ ὁμορφιά τῆς ψυχῆς της καὶ ἡ εὐγένεια τῆς καρδιάς της, οἱ πολλές ἀρετές καὶ τὰ πολλά της πνευματικὰ χαρίσματα, τὰ ὅποια τὴν ἀξίωσαν νά γίνει Νύμφη τοῦ Παμβασιλέως. Καὶ δέν τῆς χάρισε ἀπλῶς σοφία ὁ Θεός, ἀλλ' ὑποστασίασε σ' αὐτὴν ὀλόκληρη τὴ σοφία του, ἀφοῦ ὁ Λόγος καὶ ἡ Σοφία του γεννήθηκαν ἀπ' αὐτὴν. Καὶ τὴν ἀνέδειξε ταμεῖον τῆς προνοίας του, τόπον πραγματοποιήσεως τοῦ αἰωνίου λυτρωτικοῦ σχεδίου του. Ἡ σοφία αὐτὴ τῆς Παρθένου εἶναι δείκτης καθοδηγητικὸς τῆς σοφίας κάθε πιστοῦ χριστιανοῦ.

«Χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα· χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα».

Χαῖρε, σύ πού δείχνεις ἀσόφους τοὺς φιλοσόφους τῆς γῆς· χαῖρε, σύ πού ἐλέγχεις ὡς ἀλόγους τοὺς τεχνολόγους αὐτῆς.

Στίς ὁμοιοκαταληκτικὲς αὐτὲς ἀντιθέσεις ὁ στιχουργ-

189. Ἰω. 6, 45.

γός κάνει πλατύτερη ἀναφορά στό προοίμιο τοῦ Οἴκου. Οἱ πολύφθογγοι ρήτορες καὶ οἱ σοφοὶ τῆς γῆς δέν μένουν μονάχα ἀναυδοὶ μπροστά στό ὑπερλογικὸ μυστήριον τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ ἐλέγχονται ἀπὸ αὐτὴν ὡς ἄσοφοι καὶ ἄλογοι. Καὶ οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐλέγχονται ὡς ἄσοφοι. Τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ τὴ δέχονται ὡς “μωρίαν”, διότι ὑπερβαίνει τὰ λογικὰ μέτρα τῆς φιλοσοφίας τους, δέν συμφωνεῖ μέ τίς δικές τους ιδέες καὶ προκαταλήψεις. Αὐτὸ συνέβη στὸν Ἄρειο Πάγο, ὅταν οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ἄκουσαν ἀπὸ τὸν Παῦλο νά ἀνασύρει μιὰ μονάχα πτυχή τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ. Μερικοὶ τὸν ἐμυκτήρισαν καὶ τὸν ὕβρισαν¹⁹⁰. Οἱ φιλόσοφοι αὐτοὶ πού δέχονται τὴν αὐτοδυναμία τοῦ Λόγου καὶ ἀπορρίπτουν τὸ ἀποκαλυμμένο “μυστήριον” τοῦ Θεοῦ, ἐλέγχονται ἀπὸ τὴν Παρθένο ὡς ἄσοφοι, ἐπειδὴ θέλουν νά ἀγνοοῦν τὴν πραγματικὴ σοφία, πού βρῖσκεται στὰ θεμέλια τοῦ κόσμου καὶ τῆς κτίσεως, καὶ οἱ ὅποιοι ἀρκοῦνται στὰ πενιχρὰ στοιχεῖα τῆς σοφίας τῆς γῆς. Αὐτοὶ ἀναπαύονται στό ἀχνό λυχνάρι τοῦ λόγου τους καὶ δέν θέλουν νά δοῦν τὸν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης, ὁ ὅποιος νοηματοδοτεῖ τὴν ὑπαρξὴ καὶ χύνει ἄπλετο φῶς στοὺς καρπούς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Παράλληλα ἐλέγχει καὶ τοὺς τεχνολόγους, αὐτοὺς πού κάνουν τέχνη τὴ σοφία καὶ προσπαθοῦν νά παγιδεύσουν τοὺς ἀνθρώπους στὰ περικομψα φραστικά καὶ λογικὰ τους τεχνάσματα (οἱ σοφιστὲς λ.χ.). Αὐτοὺς τὸ μυστήριον τῆς Παρθένου ἐλέγχει ὡς ἀλόγους, πρόσωπα δηλαδή χωρὶς θετικό λόγο ἢ μᾶλλον ἀνοητολογοῦντα, πού δέν μποροῦν – γιὰτί δέν θέλουν – νά δοῦν τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς, ὅπως τὴ φανερώνει ἡ μυστηριακὴ σοφία τοῦ Θεοῦ. Τὰ τεχνητὰ ἀκκίσματα τῆς λογικῆς πού εἶναι μᾶλλον παραπλανητικά καὶ παραπειστικά παραδοξολογήματα, πόσους ἀλήθεια ἀνθρώπους δέν καταστρέφουν, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀφελεῖς καὶ ἀστή-

190. Πράξ. 17-18: «τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν;»

ρικοί στην αλήθεια του Θεού! Αντίθετα ο μυστηριακός λόγος της Παρθένου στηρίζει όχι μονάχα την πίστη των εὐσεβῶν χριστιανῶν, ἀλλά λαμπρύνει καί τό νοῦ τους, τόν ὁποῖο στηρίζει τροχίζοντάς τον στά μυστικά τῆς θείας βασιλείας. Τόν μεταρρυθμίζει σέ νοῦ Χριστοῦ¹⁹¹, ὁλόφωτο χῶρο τοῦ παναγίου Πνεύματος.

*«Χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν οἱ δεινοί συζητηταί·
χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν οἱ τῶν μύθων ποιηταί.»*

Χαῖρε, διότι διά σοῦ ἀποδείχτηκαν μωροί οἱ διαβόητοι συζητητές· χαῖρε, διότι διά σοῦ ἀτόνησαν καί χάθηκαν οἱ τῶν μύθων ποιητές.

Στόν πρῶτο στίχο τοῦ χαιρετισμοῦ αὐτοῦ ἀπηχεῖται συνοπτικά ἡ διδασκαλία τοῦ Ἁπ. Παύλου πού ἀφορᾷ στή σχέση τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως μέ τή σοφία τοῦ κόσμου τούτου. Γράφοντας πρὸς τούς Κορινθίους ὁ Παῦλος, τονίζει τή δύναμη τοῦ μυστηρίου τοῦ σταυροῦ, στό ὁποῖο ἐπικεντρώνεται ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας καί τό ὁποῖο διά μέν τούς “ἀπολλυμένους” (αὐτούς πού δέν πιστεύουν) φαίνεται μωρία, διά δέ τούς σωζομένους “δύναμις Θεοῦ”. Καί ἀφοῦ τονίσει τό τῆς Γραφῆς «ἀπολῶ τήν σοφίαν τῶν σοφῶν, καί τήν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω», θέτει τά ἐρωτήματα «ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανε ὁ Θεός τήν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διά τῆς σοφίας τόν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεός διά τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τούς πιστεύοντας»¹⁹².

Οἱ συζητητές, οἱ σοφοί καί οἱ γραμματεῖς τοῦ αἰῶνος τούτου, οἱ κομπάζοντες διά τή σοφία τους καί περιφρονῶντες τή σοφία τοῦ Θεοῦ πού βρίσκεται στήν αλήθεια τῶν

191. 1 Κορ. 2, 16: «ἡμεῖς δέ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν».

192. 1 Κορ. 1, 18-21.

πραγμάτων, μωραίνονται ἀπό τή “μωρία” τῆς πίστεως, τήν ὁποῖαν ὄχι μόνον περιγελοῦν, ἀλλά καί διασύρουν καί καταδιώκουν. Ἡ πραγματική ὁμως μωρία δέν εἶναι ἡ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλά ἡ δική τους ἄνοια, διότι, ὄντες στό ψεῦδος, νομίζουν ὅτι ζοῦν καί, νομίζοντας ὅτι βλέπουν, κалύπτονται ἀπό τό πυκνό σκοτάδι τῆς ἀγνωσίας, τό ὁποῖο τούς ὁδηγεῖ στόν πνευματικό ὄλεθρο καί τήν καταστροφή.

Μωρία ὁμως δέν εἶναι μόνον ἡ κατά κόσμον ψεύτικη φιλοσοφία, ἀλλά καί ἡ μυθοπλασία, κυρίως ὅταν ἀνάγεται σέ θρησκεία. Πρόκειται γιά τούς μύθους πού εἶχε κυρίως ἡ ἀρχαία ἐλληνική πολυθεία. Οἱ μύθοι αὐτοί, μετά τήν εἴσοδο τοῦ φωτός τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας τήν ὁποῖαν ἔφερε στόν κόσμον ὁ σαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ “ἐμαράνθησαν”, ἔχασαν τήν ὑπόθεση καί τό λόγο τῆς ὑπάρξεώς τους. Καί δέν μπορούσε φυσικά νά γίνεῖ διαφορετικά. Ἡ αλήθεια εἶναι δύναμη καθαιρετική τοῦ ψεύδους. Τό μυστήριο δέ τῆς ἀληθείας πέρασε διά τῆς Θεοτόκου στόν κόσμο, ἡ ὁποία “ἐμάρανε” τό ψεῦδος τῆς μυθοπλαστούσης φαντασίας τοῦ ἀρχαίου εἰδωλολατρικοῦ κόσμου.

*«Χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκάς διασπῶσα·
χαῖρε, τῶν ἀλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα.»*

Χαῖρε, σύ πού διασπᾷς τούς περίπλοκους συλλογισμούς τῶν Ἀθηναίων· χαῖρε, σύ πού γεμίζεις τὰ ἀλιευτικά δίχτυα τῶν Ἀποστόλων.

Ἐδῶ ὁ ποιητῆς ἐξειδικεύει τήν ἐπίθεσή του στήν ἀρχαία εἰδωλολατρική πόλη τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπίκεντρο τῆς ἐπιθέσεώς του εἶναι οἱ περίπλοκοι συλλογισμοί καί τὰ περίκομψα φραστικά καί ἐννοιολογικά πυροτεχνήματα τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι κατ’ ἐξοχήν ἀρέσκονταν σέ τέτοιου εἶδους ἐκδηλώσεις. Φυσικά δέν νομίζουμε ἐδῶ ὁ στιχουργός νά καθάπτεται ὅλης ἀνεξαιρέτα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς

σοφίας και φιλοσοφίας, η οποία τόσα πολύτιμα και θετικά στοιχεία είχε, τα οποία έχρησιμοποίησε εποικοδομητικά ο χριστιανικός λόγος της πίστεως. Έκείνο το οποίο προσβάλλει είναι οι “πλοκές”, οι εξεζητημένοι και λαβυρινθώδεις συλλογισμοί των φιλοσόφων, οι οποίοι, εκτός από την ικανοποίηση της ανθρώπινης περιέργειας, δεν μπορούσαν να βοηθήσουν θετικά τον άνθρωπο, μάλλον δέ και τον έβλαπταν. Άρκει να λάβουμε υπόψει μας τον αρχαίο σοφιστικό λόγο, ο οποίος μπορούσε να αντιστρέψει κατά το δοκούν την αλήθεια των πραγμάτων, να κάνει τον κρείττω λόγον ήσσω και τανάπαλιν, με φραστικά και έννοιολογικά πυροτεχνήματα.

Τό άχραντο θεομητορικό μυστήριο, διασπώντας τις πλοκές των Άθηναίων, συγχρόνως έγέμιζε τά άλιευτικά δίχτυα των Άποστόλων. Αυτούς εκάλεσε ο Υιός της να γίνουν άλιείς ανθρώπων¹⁹³, να ψαρεύουν ψυχές στο λόγο της πίστεως και στή σαγήνη της θείας βασιλείας. Και οι άνθρωποι αυτοί δεν ήταν όνόματα δυνατά της εποχής τους. Δεν ήταν σοφοί και άξιωματούχοι της κοινωνίας. Δεν είχαν πολιτική επιρροή ούτε λαμπρές δάφνες κοσμικών επιτευγμάτων. Ήσαν άπλοϊκοί άνθρωποι, φτωχοί ψαράδες, ζυμωμένοι με την άλμυρα της θάλασσας και βρέχοντες τό ψωμί τους με τον ιδρώτα τους. Ήσαν πνεύματα ταπεινά και ανεπιτήδευτα, στά όποια εύαρεστείται ο Θεός. Αυτοί στάλθηκαν από τον Κύριο να γεμίσουν με ψυχές τά δίχτυα της θείας βασιλείας. Και πράγματι κατώρθωσαν, με τή θεοδυναμία της πίστεως, να κερδίσουν τις ψυχές των ανθρώπων στο υπερλογικό μυστήριο που λειτούργησε στην Παρθένο, και απ’ αυτήν ξεχύθηκε και κατέκτησε τον κόσμο.

«Χαίρε, βυθοῦ άγνοίας εξέλκυσσα· χαίρε, πολλούς έν γνώσει φωτίζουσα».

Χαίρε, σύ πού τραβάς έξω από τό βυθό της σκοτεινής άγνοίας· χαίρε, σύ πού φωτίζεις πολλούς με γνώση θεία και άφθαρτη.

Και ο χαιρετισμός αυτός στρέφεται γύρω από τή θεία γνώση. Προς τήν άληθινή γνώση παραβάλλεται η άγνοια, που παριστάνεται σαν μιά θάλασσα που καταποντίζει στο βυθό της πολλές ανθρώπινες ψυχές. Στο βυθό αυτό οι ψυχές ζούν στο ψηλαφητό σκοτάδι. Και είναι γνωστό πόσο όδυνηρή είναι η ζωή στο σκοτάδι. Η ψυχή είναι παραδομένη στην άπρόγνωση του θανάτου, γιατί πλάστηκε να ζει στο φώς¹⁹⁴. Στο φώς του Θεού είναι κτισμένο τό σύμπαν και ιδιαίτερα ο πνευματικός κόσμος. Τό θείο φώς περιβάλλει και συγκρατεί τά σύμπαντα, άσχετο αν ο όφθαλμός της ψυχής, καλυμμένος από τά σύννεφα των παθών και της πνευματικής σκοτοδύνης δεν μπορεί να τό κατοπτεύσει. Μήπως, επειδή οι τυφλοί δεν μπορούν να δούν τό ήλιακό φώς, αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει ο ήλιος; Η άγνοια είναι ένα πυκνό και βαθύ σκοτάδι, είναι νοσηρή κατάσταση ψυχής, η οποία έγκυμονεί τον πνευματικό θάνατο. Είναι τό χειρίστο κακό που μπορεί να συμβεί στά πνευματικά όντα. Είναι η στέρση της ζωής, η νέκρωση του πνεύματος.

Άπό τό βυθό της άγνοίας μας τράβηξε η Θεοτόκος, άφοῦ πρόβαλε στίς σκοτεινές πτυχές της υπάρξεως τό φώς του υπερλογικού της θαύματος. Όσοι μπόρεσαν να άτενίσουν στο φώς αυτό, λυτρώθηκαν από τά θανατερά σκοτάδια, που σωρεύει στή ψυχή η άγνωσία της άμαρτίας και η πλάνη της ματαιότητας. Τά σκοτάδια νικήθηκαν από τό φώς της Άπειρογάμου, που άναψε στή μήτρα της ο δαυλός του παναγίου Πνεύματος, στή διφυή λαμπάδα του Υιού του ανθρώπου και του Θεού. Τό θαῦμα της Παρθένου φωτίζει πολλούς “έν γνώσει”. Φωτίζει πολλούς, γιατί υπάρχουν και άλλοι – ίσως οι περισσότεροι – που μέσα στην άπλητη φω-

τοχυσία τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ ἔξακολουθοῦν πεισματικά νά ἀγνοοῦν τό φῶς, προτιμῶντες νά ζοῦν στά πονηρά ἔργα τοῦ σκοτούς, τά ὁποῖα ὀδηγοῦν στήν καταστροφή καί τόν αἰώνιο ὄλεθρο. «Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καί ἡ ζωὴ ἦν τό φῶς τῶν ἀνθρώπων καί τό φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καί ἡ σκοτία αὐτό οὐ κατέλαβεν»¹⁹⁵. «Ἦν τό φῶς τό ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον, ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καί ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καί ὁ κόσμος αὐτόν οὐκ ἔγνω»¹⁹⁶.

«Χαῖρε, ὀγκῆς τῶν θελόντων σωθῆναι· χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτῆρων, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε»

Χαῖρε, σκάφος γι' αὐτούς πού θέλουν τή σωτηρία· χαῖρε, λιμάνι γι' αὐτούς πού πλέουν στή θάλασσα τοῦ βίου.

Ἡ Θεοτόκος παρομοιάζεται ἐδῶ ἀπό τόν ποιητή σάν ἓνα σκάφος πού πλέει στή θάλασσα τοῦ βίου. Ἡ θάλασσα αὐτή εἶναι φουρτουνιασμένη καί ἄγρια. Τά κύματά της ὀρθώνονται μανιασμένα, ἀπειλοῦντα νά καταποντίσουν στά σκοτεινά καί ἀνήλια βάθη της ὅ,τι βρίσκεται στήν ἐπιφάνειά της. Ὁ ἄνθρωπος, πλέοντας τή θάλασσα αὐτή, δέν ἀντέχει στήν ἀνιση πάλῃ μέ τ' ἀφρισμένα της κύματα. Ἀπειλεῖται ἀνά πᾶσα στιγμή νά παραδοθεῖ στους ὑγρούς κευθμῶνες της. Μοιάζει μέ ἓνα μικρό καί ἀδύναμο πλασματάκι πού παλεύει ἐναντία στήν ἀπειλητική ἄβυσσο, στή μανιασμένη ἀγριάδα τῶν δυνάμεων καί τῶν ἀνέμων τῆς τόσο πολύπλοκης καί φθαρμένης αὐτῆς ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὁμως δέν παρέμεινε μόνος καί ἀβοήθητος στήν ἀπεραντοσύνη καί τήν ἀγριάδα τῆς ἁμαρτίας. Τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔφτιαξε σκάφος στεγανό καί στέρεο

195. Ἰω. 1, 4.5.

196. Ἰω. 1, 9.10.

στό ναυπηγεῖο τῆς Παρθένου. Τοῦ ἔριξε στά κύματα τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ ντυμένο στή σάρκα τῆς Ἀπειρογάμου. Καί ἡ Ἀπειρανδρος Κόρη τοῦ ἔτεινε τό χέρι¹⁹⁷, τόν ἔπιασε καί τόν ἀνέβασε κάθυγρο καί πνευστιῶντα στήν ἀσφάλεια τοῦ σκάφους τοῦ Υἱοῦ της. Καί τό σκάφος αὐτό εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἡ μανία τῆς ἀφρισμένης θάλασσας τώρα δέν τόν ἀκουμπάει. Οἱ ἄνεμοι δέν τόν ἀγγίζουν. Τό ὑγρό στοιχεῖο δέν μπορεῖ ν' ἀνέβει στό γιγαντωμένο σκάφος. Σ' αὐτό ὑπάρχει ἀσφάλεια καί γαλήνη. Τό σκάφος πλέει σταθερά στό λιμάνι τῆς βασιλείας. Ἔχει κυβερνήτη, ὃ ὁποῖος ἐπιτάσσει τήν ἀφρισμένη θάλασσα καί γαληνεύει, τή μανιασμένη θύελλα καί σιγᾶ, τούς ἀνέμους καί κοπάζουν¹⁹⁸. Ἔχει Δέσποινα πού πρᾶννει μέ στοργή τόν πόνο του, λύνει τό δράμα του καί περιποιεῖται τήν κακουχία καί τά τραύματά του. Καί ὅπως παλαιά, στήν ἐποχή τοῦ Ἰωάννου, οἱ λίγοι εὐσεβεῖς σώθηκαν ἀπό τόν πνιγμό τοῦ κατακλυσμοῦ μέσα στό ξύλο τῆς κιβωτοῦ¹⁹⁹, ἔτσι καί τώρα οἱ πιστοί σώζονται ἀπό τόν κατακλυσμό τῆς ἁμαρτίας μέσα στήν ἀχειροποίητη κιβωτό τῆς Παρθένου, τήν χρυσοθεῖσαν τῷ Πνεύματι καί σώσαντες ἑαυτοὺς κόσμον.

Προοίμιον τοῦ Σ' Οἴκου

«Σῶσαι θέλων τόν κόσμον ὃ τῶν ὄλων Κοσμήτωρ, πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε, καί ποιμὴν ὑπάρχων ὡς Θεός, δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος· ὁμοίῳ γάρ τό ὁμοίον καλέσας, ὡς Θεός ἀκούει· Ἀλληλουῖα»

197. Ματθ. 14, 31: «εὐθέως δέ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τήν χεῖρα ἐπέλαβετο αὐτῷ· ὀλιγόπιστε εἰς τί ἐδίστασας;»

198. Ματθ. 8, 26: «τότε ἐγερεῖς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καί τῇ θαλάσῃ, καί ἐγένετο γαλήνη μεγάλη».

199. Γεν. 6, 14 ἔξ.

Θέλοντας νά σώσει τόν κόσμο αὐτός πού εἶναι ὁ κοσμήτωρ τοῦ κόσμου, ἦλθε πρὸς αὐτόν αὐτεπάγγελτος (μέ δική του πρωτοβουλία). Καί ὄντας ποιμένας, ὡς Θεός, φάνηκε σέ μᾶς ὁμοιος μέ μᾶς ἄνθρωπος, καλέσας (εἰς σωτηρίαν) ὁ ὁμοιος τό ὁμοιον καί ἀκούων ἀπό ὄλους ὡς Θεός,
Ἰλληλουΐα.

Ἦ Θεός θέλησε νά σώσει τόν κόσμο. Θέλησε νά τόν σώσει ἐλεύθερα. Καμιᾶ ἄλλη δύναμη ἔξω ἀπό αὐτόν δέν τοῦ ἐπέβαλε τή θέληση αὐτή, γιατί τέτοια δύναμη δέν ὑπάρχει. Αὐτό πού ἐπέβαλε στόν Θεό τήν ἀνάγκη σωτηρίας τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ ἀπειρη ἀγαθότητα καί ἡ φιλανθρωπία του, πού εἶναι ἡ ἴδια ἡ φύση τοῦ Θεοῦ. «Ἦ Θεός ἀγάπη ἐστὶ»²⁰⁰. Εἰσηγητής τοῦ φυσικοῦ καί τοῦ πνευματικοῦ κόσμου εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μέ τήν ἀπειρη σοφία του ἀνέδειξε τήν πλάση σέ κόσμο, ἓνα πανέμορφο κόσμημα πού ἀπηχεῖ μέσα του τίς τελειότητες τοῦ δημιουργοῦ του²⁰¹. Ἦ Θεός εἶναι κοσμήτωρ τοῦ κόσμου, ὁ διακοσμητής τῆς πλάσεως· ἰδιαίτερα δέ ὁ Λόγος, διά τοῦ ὁποῖου ὁ Θεός ἐπλασε ἐκ τοῦ μηδενός τά ὄντα. Στό Λόγο ἐμπεριλαμβάνονται ὄλοι οἱ «λόγοι» τῶν κτισμάτων.

Ἦ Θεός ἦλθε στή γῆ αὐτεπάγγελτος, ὅταν ὁ ἴδιος ἔκρινε τό χρόνο κατάλληλο νά γίνει ἄνθρωπος²⁰², γιά νά σώσει τό πεσμένο στήν ἁμαρτία πλάσμα του. Δέν ἤθελε ἐξωτερική παρότρυνση, γιατί κάτι τέτοιο μπορεῖ μέν νά προσιδιάζει στόν πεπερασμένο ἄνθρωπο, ὄχι ὄμως καί στόν ἀπειροῦ, ἀπαθῆ καί ἀνενδεῆ Θεό. Ἦλθε, λοιπόν, στή γῆ καί φάνηκε καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἄν καί ἦταν ὁ ἀπειρος Θεός. Δέν φάνηκε, βέβαια, ἀπλῶς ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐγινε πραγματικά

200. 1 Ἰω. 4, 8.

201. Ρωμ. 1, 20: «τά γάρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπό κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καί θεϊότης».

202. Γαλ. 4, 4.

ἄνθρωπος, ἀναλαβών πλήρη καί ἀκέραιη τή φύση τοῦ ἸΑδάμ, χωρίς ὄμως τό στοιχεῖο τῆς ἁμαρτίας. Θέλησε νά καλέσει διά τοῦ ὁμοίου τό ὁμοιον. Θέλησε πραγματική λύτρωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἦν καί ὡς Θεός μποροῦσε μέ ἓνα παντοκρατορικό νεῦμα του νά ἀφανίσει τήν ἁμαρτία καί νά σώσει τόν ἄνθρωπο, δέν τό ἔκαμε. Κάτι τέτοιο θά συνιστοῦσε ψεύτικη σωτηρία. Ἦ ἄνθρωπος θά σωζόταν ἐρήμην ἑαυτοῦ, πράγμα ἀσυμβίβαστο μέ τή δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ἦπως ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἐκεῖνος πού ἠττήθηκε ἀπό τόν διάβολο, ἔτσι ἔπρεπε νά ἠττηθεῖ καί ὁ διάβολος ἀπό ἄνθρωπο στόν ὁποῖον ὑποστατικά ἐνωμένος ὑπῆρχε ὁ ἀπειροδύναμος Θεός. Ἦπως ἄνθρωπος ἄφησε τή σκυτάλη τοῦ προορισμοῦ του στήν Ἰδέμ, ἔτσι ἄνθρωπος ἔπρεπε νά τήν παραλάβει, γιά νά συνεχίσει τό διακοπέν ὑπό τῆς ἁμαρτίας ἔργο τοῦ ἸΑδάμ. Σ' ἓνα τέτοιο θεανθρώπινο ἔργο ὁ μέν διάβολος καμιᾶ δέν θά εἶχε ἀπολογία (ὄτι τάχα ἄνισα καί ἄδικα ἠττήθηκε ἀπό τόν Θεό), ὁ ἄνθρωπος δέ θά εἶχε κάποια συμμετοχή καί καύχηση στή σωτηρία του, ἡ ὁποία θά ἦταν σωτηρία «ἐκ τῶν ἔνδον» καί ὄχι ἐξωτερική καί μηχανική. Θά ἦταν σωτηρία πραγματική καί ἀληθινή. Αὐτό ἐπιτέλεσε ὁ σαρκωθείς Υἱός καί λόγος τοῦ Θεοῦ. Τί ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας; «Ἦ μονογενῆς Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων· καί καταδεξάμενος διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθεῖναι ἐκ τῆς ἀγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας...».

ΣΤΑΣΙΣ Δ'

Προοίμιον τοῦ Γ' Οἴκου

«Τεῦχος εἶ τῶν παρθένων, Θεοτόκε Παρθένε, καί πάντων τῶν εἰς σέ προστρεχόντων· ὁ γάρ τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς κατεσκεύασέ σε Ποιητής, ἄχραντε, οἰκήσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου, καί πάντας σοι προσφωνεῖν διδάξας».

πιστικά τὴν ὑπαρξὴ καὶ προεκτείνεται στὴ σκοτεινότητα καὶ τὴν ἀπειρία τῆς κολάσεως. Αὐτὸ τὸ ἐλεεινὸ κατάντημα ἀντέστρεψε πλήρως ἡ χάρις τῆς Παρθένου. Ἐπανάφερε τὴν εὐωχία τοῦ Θεοῦ στὰ ἀποστατημένα πλάσματα. Τὰ ἔκανε νὰ ξαναζήσουν καὶ πάλι κοντὰ στὸν Θεό, νὰ γευθοῦν τὴν ἄρρητη μυστικὴ χαρὰ πού χορηγεῖ ἡ χάρις του καὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν εὐωχία τῆς θείας βασιλείας, πού ἔχει ἐτοιμάσει ὁ Θεὸς διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἁγίους του ἀπὸ καταβολῆς κόσμου²¹⁸. Τὸ μυστήριον τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ τρυφή τῆς κτίσεως, ἡ εὐωχία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων. Σ' αὐτὸ εἶναι κτισμένοι ὁλόκληρος ὁ κόσμος.

Προοίμιον τοῦ Χ' Οἴκου

«Χάριν δοῦναι θελήσας, ὀφλημάτων ἀρχαίων, ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων, ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος· καὶ σχίσας τὸ χειρόγραφον, ἀκούει παρά πάντων οὕτως, Ἄλληλούϊα.»

Ὁ πληρωτὴς τοῦ χρέους ὄλων τῶν ἀνθρώπων, θέλωντας νὰ πληρώσει τὰ παλαιὰ ὀφλήματα (ἠθικά χρέη τοῦ κόσμου), ἦλθε αὐτοπροσώπως πρὸς αὐτοὺς πού ἀποδήμησαν ἀπὸ τῆ χάρις του· καὶ σχίσας τὸ χρεωστικὸ τους γραμμάτιον, ἀκούει ἀπὸ ὄλους, Ἄλληλούϊα.

Τὰ ἁμαρτήματα ἀποτελοῦν ἠθικὸ χρέος πού ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος στὸν Θεό. Ἐγγράφονται στὸ παθητικὸ τοῦ λογαριασμοῦ του. Τὴν πρώτη χρεωστικὴ συναλλαγματικὴ σέ βάρους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, συναλλαγματικὴ πνευματικῆς φθορᾶς καὶ θανάτου, ἔσυρε ἡ Εὐὰ στὴν Ἑδέμ. Στὸ θεμέλιον τῆς μοιραίας ἐκείνης συναλλαγματικῆς, κάθε ἄνθρωπος ξε-

218. Ματθ. 25, 34: «δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».

χωριστὰ ὑπογράφει γραμμάτια χρεωστικά πρὸς τὸν Θεό, διὰ τίς ἐκάστοτε παραβάσεις τοῦ ἠθικοῦ νόμου του. Στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων σωρεύτηκαν τὰ γραμμάτια, αὐτὰ, αὐξήθηκαν οἱ ἠθικὲς ὀφειλές τῶν ἀνθρώπων τόσο, ὥστε νὰ γίνῃ ἀδύνατη ἡ ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ τίμημα τοῦ θανάτου, πού εἶναι τὸ ἀπόκριμα τῆς ἁμαρτίας, πρᾶγμα πού τόσο βάνουσα ἐκμεταλλεῖται ὁ ἐχθρός.

Στὴν κρίσιμη αὐτὴ διὰ τὸν ἄνθρωπο κατάσταση ἦλθε στὸν κόσμον ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐπεδήμησε στοὺς «ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος», σ' αὐτοὺς πού ἔφυγαν ἀπὸ τὴ χρησιμότητα καὶ τὴν ἀγάπη του. Ἦλθεν ὡς «πάντων ἀνθρώπων χρεωλύτης», διὰ νὰ χαρίσει στοὺς χρεοφειλέτες τίς ὀφειλές καὶ τὰ χρέη τους, τὰ ὁποῖα οἱ ἴδιοι δέν μποροῦσαν νὰ πληρώσουν. Καὶ δέν ἔκαμε αὐτὸ αὐθαίρετα καὶ μὲ μιὰ ἀπλή προσταγή του, ἀλλὰ κατέβαλε τίμημα πανάκριβο. Πῆρε τὸ χειρόγραφον τῆς ἁμαρτίας²¹⁹ καὶ τὸ κάρφωσε στὸ σταυρό, ἔσχισε ὅλα τὰ γραμμάτια τῆς ἀποστασίας, χάρισε τίς ὀφειλές τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπέγραψε τὴν ἀπαλλαγὴ τους μὲ τὸ πανάγιον αἷμα του. Ἐδωσε ὡς λύτρον²²⁰ τὴν ἰδιά του τῆ ζωὴ γιὰ νὰ ἐλευθερώσει αὐτοὺς πού τὰ ἠθικά χρέη τους τοὺς καθιστοῦσαν ὑπευθύνους στὸ θάνατον καὶ τὴν πνευματικὴν καταστροφὴ. Τιμωρήθηκε αὐτός, ὁ ἀναμάρτητος, γιὰ τίς ἁμαρτίες καὶ τίς ἐνοχές ὄλων τῶν ἀνθρώπων²²¹. Καὶ φυσικὰ δέν ἔδωσε τὸ αἷμα του ὡς λύτρον στὸ διάβολον, ἀλλὰ τὸ πρόσφερε στὸν Πατέρα ἐλεύθερα γιὰ τὸ πεσμένο πλάσμα του. Οὔτε ἀπαίτησε ὁ Πατὴρ τὴν προσφορὰ τοῦ αἵματος τοῦ Υἱοῦ του, διότι ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ἀγάπης καὶ οἰκτιρῶν καὶ δέν ἀρέσκειται σέ αἵματα· ἀλλὰ δέχτηκε τὴν ἐλεύθερη προσφορὰ τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀγάπης

219. Κολ. 2, 14.

220. Ματθ. 20, 28: «καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντί πολλῶν».

221. Ματθ. 8, 17' Ἠσ. 53, 4: «οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται».

του Λόγου του και δι' αὐτῆς συγχώρησε τόν κόσμο. Ἡ θεωρία ἢ ὁποία διατυπώθηκε στήν ἀρχαία Ἐκκλησία (Ὡριγένης, Γρηγόριος Νύσσης), ὅτι ὁ Χριστός πρόσφερε τή ψυχή του στό διάβολο γιά νά ἀφήσει ἐλεύθερες τίς ψυχές πού ὁ ἴδιος κρατοῦσε αἰχμάλωτες γιά τά ἠθικά τους παραπτώματα, δέν ἐπικράτησε στή σωτηριολογία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καταπολεμηθεῖσα ἀπό πολλούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Προοίμιον τοῦ Ψ' Οἴκου

«Ψάλλοντές σου τόν τόκον, ἀνυμνοῦμέν σε πάντες, ὡς ἔμψυχον ναόν, Θεοτόκε· ἐν τῇ σῇ γάρ οἰκῆσας γαστρί, ὁ συνέχων πάντα τῇ χειρὶ Κύριος, ἡγίασεν, ἐδόξασεν, ἐδίδαξε, βοᾷν σοι πάντας».

Ψάλλοντές σου τόν τόκον, Θεοτόκε, σέ ἀνυμνοῦμεν ὡς ἔμψυχον ναόν τοῦ Θεοῦ. Διότι, κατοικήσας στή γαστέρα σου ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος κρατεῖ στό χέρι του τά πάντα, ἡγίασεν, ἐδόξασε καί ἐδίδαξε ὅλους νά σοῦ φωνάζουν.

Μέ περισσή συγκίνηση ὁ ποιητής ψάλλει στό προοίμιο αὐτό καί ἀνυμνεῖ τή Θεοτόκο μέσα στά πλαίσια τοῦ Χριστολογικοῦ μυστηρίου. Ψάλλει τόν ἀπερινόητο τόκο της, ἀπό τόν ὁποῖον πηγάζει ἡ μεγάλη θεομητορική χάρη της. Τήν ἀνυμνεῖ ὡς ἔμψυχο ναό, στόν ὁποῖον εὐδόκησε νά κατοικήσει ὁ ἄπειρος Θεός, ὄχι φυσικά μέ τή χάρη του, πράγμα πού συντελεῖται καί σέ ὅλους τούς ἄλλους ἁγίους· ἀλλά νά ἐνοικήσει ὁ ἴδιος ὁ Λόγος, ἡ ὑπόσταση καί ἡ θεότητα τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς ἁγίας Τριάδος. Αὐτό σέ κανένα ἄλλο κτίσμα δέν συνέβη, πράγμα πού συνθέτει τό ἀπαράμιλλο κλέος καί τή δόξα τῆς Παρθένου, πού τήν ἀνεβάζουν πολύ πιό πάνω ἀπό τή δόξα καί αὐτῶν τῶν ἀγγέλων. Ὁ συνέχων

τά πάντα χειρὶ Κύριος, οἰκῆσας στή γαστέρα τῆς Ἀπειρογάμου, τήν ἡγίασε καί τήν ἐδόξασε καί ἐδίδαξε ὅλους τούς πιστούς νά πλέκουν ἐγκώμια τῆς ἀσύγκριτης χάρης της.

«Χαῖρε, σκηνή τοῦ Θεοῦ καί Λόγου· χαῖρε, Ἁγία Ἁγίων μείζων».

Χαῖρε, σύ πού ἐγίνες σκηνή τοῦ Θεοῦ καί Λόγου· χαῖρε, σύ πού ἀναδειχτήκες Ἁγία, μεγαλύτερη ἀπό ὅλους τούς ἄλλους Ἁγίους.

Σκηνή τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί ἐνδιαίτημα καί ναός, εἶναι χριστολογικές κατηγορίες, τίς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσε στήν ἀρχαία Ἐκκλησία ὁ Νεστόριος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, γιά νά ἐκφράσει μέ αὐτές τίς ἰδιαίτερες χριστολογικές ἀντιλήψεις του. Ὡς γινώστον, ὁ Νεστόριος δέν δεχόταν πραγματική ἔνωση τῶν δύο φύσεων στόν Χριστό (φυσική καί οὐσιώδη, ὅπως τή χαρακτήριζε ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας), ἀλλά ἔνωση ἠθική, ἕνα ἀπλό πλησιασμό καί μιὰ ἐξωτερική ἠθική προσέγγιση καί συνεργασία, ἔνωση «κατ' εὐδοκίαν» καί «ὁμωνυμίαν», πού ἐγινε στό ἠθικό «πρόσωπο» τῆς ἐνώσεως. Οἱ ἀντιλήψεις αὐτές ἦσαν αἰρετικές καί καταδικάστηκαν ἀπό τήν Ἐκκλησία στήν Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενική Σύνοδο (431).

Ἐπὶ τόν κάλαμο τοῦ στιχουργοῦ ἡ λέξη «ναός» λαμβάνεται μέ τό ὀρθόδοξο χριστολογικό της περιεχόμενο. Εἶναι ναός, ὄχι ὡς ἕνα ἐξωτερικό οἶκημα τοῦ Λόγου, τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐγκαταλείψει χωρὶς ἄλλη οὐσιαστική καί βαθύτερη συνέπεια, ἀλλά ναός στόν ὁποῖο ὁ Λόγος νυμφεύθηκε τή σάρκα τῆς Παρθένου, τήν ἀνθρώπινη φύση του, τήν ὁποία ἔνωσε βαθιά μέ τή θεία φύση στό θεανδρικό του πρόσωπο, καί τήν ὁποία, ἀφοῦ ἐθέωσε, δέν μπορεῖ πλέον νά ἐγκαταλείψει. Σ' ἕνα τέτοιο βαθύ χριστολογικό μυστήριο ριζωμένη ἡ ὑπόσταση τῆς Θεοτόκου λαμβάνει ὄλο τό βάθος

Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
τ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

«ΧΑΙΡΕ ΝΥΜΦΗ ΑΝΥΜΦΕΥΤΕ»

Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ ΣΤΗΝ ΠΙΣΤΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΣΕΒΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ